

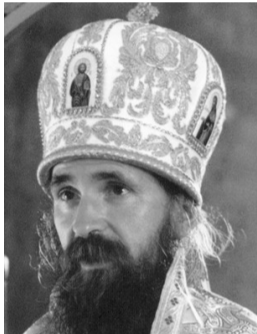
ГЛАС ВАСОЈЕВИЋА

БРОЈ 24 · БЕОГРАД, О АРАНЂЕЛОВУ ДНЕ 2010

СЛАВА СВЕТОГ АРХАНЂЕЛА МИХАИЛА

Почасни председник
Удружење Васојевића
проф. др Милија Зечевић

Његово Преосвештенство Епископ
будимљанско-никшићки
господин Јоаникије

Члан Почасног
Председништва
Проф. Др Божина Радевић

Главни и одговорни уредник
“Гласа Васојевића” Миљан Зечевић

Председник Удружења
Васојевића др Лука Кастратовић

Потпредседник Удружења Васојевића
Мијо Вешовић

Председник Удружења
Васојевића у завичају
Др Растав-Ђиро Бабовић

Удружење Васојевића—
подружница Савино Село
Председник Марко Ђукић

Удружење Васојевића “Васо”
Председник
Милета Зечевић

Удружење Васојевића “Васо”
Потпредседник
Видак Радевић

*“Удружење Васојевића” слави 20 година
постојања и издавања “Гласа Васојевића”.*

СРЕЊНА СЛАВА ВАСОЈЕВЏИ!

*Чесћијшмо 21. новембар 2010. године свим
Васојевићима, славу Светиої Арханїела Михаила и
желимо им добро здравље, мир, слоїу, ѿроїрее и
їросїерийїей!*

*Почасни председник
Проф. др Милија Зечевић*

790 година Епархије Будимљанске

БЛАГОРОДНА ОБНОВА

Ове године навршило се 790 година од када је Свети Сава, одмах после добијања аутокефалности Српске Цркве, основао Будимљанску Епископију, четврту по реду од осам, тада основаних, Епархија Српске Цркве, са архијерејским Троном у манастиру Ђурђеви Ступови, задужбини Савиног брата од стрица, жупана Првослава, сина великог жупана Тихомира. Из тог времена сачуван је запис: „четвртога владику постави Свети Саво у Будимљи у храм светог Георгија“.

Будимљанска епископија је у 15. вијеку подигнута на степен Митрополије.

Епархија Будимљанска обновљена је (сада као Будимљанско-никшићка), 2002. године, те, када је ријеч о томе, ваља, најприје, укратко и у општим цртама, подсјетити на њену прошлост

ЕПАРХИЈА - КРОЗ МИНУЛЕ ВЈЕКОВЕ

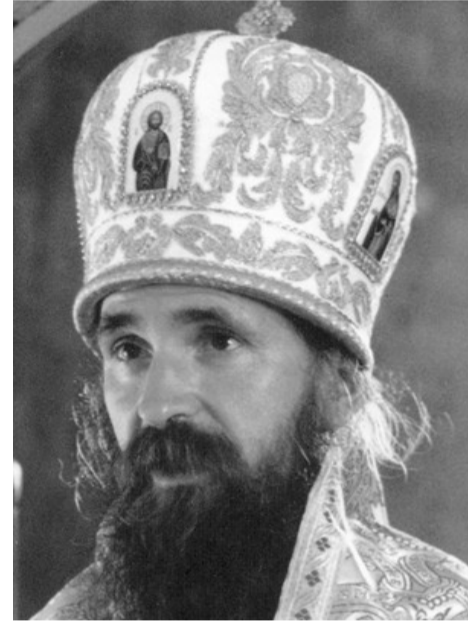
У периоду од 13. до 17. вијека духовни живот у Епархији Будимљанској био је веома интензиван, у чему је посебно мјесто имао манастир Шудикова, све до његовог разора од стране Турака 1738. године. У Шудикови је настао један од најстаријих писаних споменика из ових крајева, Зборник, назван Светотројички зборник, који се налази у манастиру Свете Тројице у Пљевљима. У овом манастиру је Епископ Теофил 1251-52. године написао Поговор и Морачку крмчију, а Митрополит Герасим 1573. године познати Минеј који се данас чува у Народној библиотеци у Београду. Јеромонах Данило Будимљанин је 1592. написао познати Псалтир који се данас чува у Бечу, ђакон Михаило, 1602. године – Молебник, који се сада чува у Библиотеци грофа Уварова у Москви, а овдје је написан и „Божанствени апостол манастира Шудикове“.

Будимљанска Епископија је имала познату монашку школу. У Шудиковом поменику из 17 вијека помиње се „106 благочестивих монахиња“ које су све из сусједних мјеста: Будимље, Доца, Краља, Забрђа, Пријелога, Годуше, Бијелог Поља, Никољца, Прошћења.

Митрополија Будимљанска је, практично, угашена 1654. године. Подсјетимо, с тим у вези, на дио текста о потоњем Будимљанском Митрополиту - Пајсију (Колашиновићу), чији је аутор поч. Епископ шумедијски Сава у књизи „Српски јерарси“ објављеној 1996. године, који гласи: „С обзиром да је Пећка патријаршија за време патријараха Пајсија и Гаврила била у врло тешком материјалном положају, Синод српских архијереја у манастиру Морачи одлучио је 1. фебруара 1648. године да се затражи материјална помоћ од Русије и Рима. Том приликом је митрополит Пајсије био одређен да иде у Рим. Међутим, овај пут није остварен. Из истих разлога црквени сабор у Будимљу, 1653. једногласно је одлучио да Пајсије иде у Рим. Будући да су са овом његовом мисијом били упознати Турци, они га живо одраше 1654. и забранише да се у Будимљу поставља нов митрополит“.

Подручје Будимљанске Епископије (Митрополије) је, од тада, припадало другим Епархијама (Митрополијама) Српске Цркве, а сада, као Епископија Будимљанско-никшићка, обухвата територије које су, у неким периодима, припадале другим Епархијама (Митрополијама), те и на то ваља, у најкраћем, подсјетити.

Историјски посматрано, данашња Будимљанско-никшићка Епархија захвата простор некадашње Хумске Епископије, која је основана када и Будимљанска, са сједиштем у Стону, а од 1252. године у цркви Светог Апостола Петра у Бијелом Пољу. Хумска Епископија је у 14. вијеку добила статус Лимске Митрополије, зване Петровска, а укинута је у 17. вијеку, после претварања цркве Св. Апостола Петра у цамију. Оношко-источнохерцеговачка Епископија, наставак је укинуте Лимске (Петровске) Митрополије, на чијем су митрополитском Трону, прије Светог Василија, били митрополити Максим (Гаговић) из Пиве и Пајсије (Требјешанин). Патријарх Гаврило је, у Грачаници, 27. новембра 1651. године, издао синђелију којом је Василије (Свети Василије Острошки) постављен за Митрополита Источнохерцеговачког. После њега, 1671. године, за Митрополита Оношког, четвртог по реду, постављен је Герасим. Оношка Епископија постојала је нешто више од 100 година, до времена када су се Турци усталили у Оношту (Никшићу).

Његово Преосвештенство Епископ будимљанско-никшићки
господин **Јоаникије**

Данашња Епископија Будимљанско-никшићка захвата и простор некадашње Захумско-рашке Епископије коју је основао књаз Никола 1878. године, али која је добила Епископа тек 1909. год. - са сједиштем у Никшићу, а укинута је 1931. и припојена Цетињској Митрополији. И дио некадашње Пећке Митрополије, која је основана 1912. године, са сједиштем у Пећкој Патријаршији, са протопрезвитеријатима: пећки, берански, бјелопољски и пљеваљски, чији је први Митрополит био Гаврило (Дожић), а која је укинута 1931. године, такође припада данашњој Епархији Будимљанско-никшићкој.

Уочи Другог светског рата, 1939. године, Свети Архијерејски Сабор СПЦ је за викарног Епископа Будимљанског изабрао Јоаникија (Липовца), који је ту дужност обављао до избора за Митрополита Црногорско-приморског 23. фебруара 1941. године.

По измијењеном Уставу СПЦ из 1947. године, обновљена је древна Будимљанско-полмска Епархија са сједиштем у Бијелом Пољу, а за Епископа је постављен Макарије (Ђорђевић). У њен састав ушли су дјелови некадашње Митрополије Пећке, Пљеваља и Пријепоља са манастиром Милешева. Ова Епархија је укинута 1956. године, а њена територија подијелена: Пљевља са манастиром Свете Тројице, Аранђеловом, Довољом, Бањом Прибојском, Пријепољем и манастиром Милешева, припали су Митрополији Дабро-босанској, а намјесништва: андријевичко, беранско и бјелопољско - Митрополији Црногорско-приморској.

ОБНОВА ПОСЛИЈЕ ТРИ И ПО ВИЈЕКА

Свети Архијерејски Сабор Српске Православне Цркве, на редовном мајском засиједању 2001. године, донио је одлуку о оснивању, односно обнови, древне Будимљанске Епископије, сада као Епископије Будимљанско-никшићке, а за њеног администратора одредио викарног Епископа Јоаникија (Мишовића). Идуће године (2002.), такође на мајском Св. Арх. Сабору СПЦ, Преосвећени Г. Јоаникије је изабран за Епископа Будимљанско-никшићког са сједиштем у манастиру Ђурђеви Ступови, код Берана, а на великој црквено-народној свечаности, 4. августа исте године, на Празник Марије Магдалине (Блага Марија), Владика Јоаникије је уведен у древни Трон Епископа Будимљанских у Ђурђевим Ступовима. Тиме је, после три и по вијека, оживио Архијерејски Трон који је прије скоро осам вјекова установио Свети Сава, и већ је скоро пуна деценија новог црквеног, православног, живота и на подручју Васојевића.

790 година Епархије Будимљанске

БЛАГОРОДНА ОБНОВА

Епархија Будимљанско-никшићка захвата територију десет општина Црне Горе: Андријевица, Беране, Бијело Поље, Жабљак, Мојковац, Никшић, Плав, Плужине, Рожаје и Шавник, што чини 52% укупне територије Црне Горе (око 7.126 км²). На овом подручју има око 245.000 становника (40% од укупног броја становника Црне Горе). У 41.000 православних домаћинстава живи око 150.000 становника, док су остали (око 95.000), припадници других вјероисповијести, углавном исламске.

Обнова Епархије је, нема сумње, један од најзначајнијих догађаја за српски православни народ на овом подручју, а њен значај за Васојевиће је, може се рећи - посебан. Било би, на овом мјесту, у тексту којим се жели подсетити на осмовековну старину Будимљанске Епархије, неумјесно улазити у анализу онога што се са Српском Црквом у Васојевићима, и Васојевићима као племеном, догађало у минуваним временима, а то би, свакако, могло само да потврди нашу констатацију о посебном значају који за њих има столовање Владике у Ђурђевим Ступовима.

Бројни су животни сегменти у којима се манифестује и осјећа благородни утицај апостолског сљедбеника из Ђурђеступовског Трона, и одјек његових ријечи, јеванђељских порука и архипастирских поука.

У протеклих осам година (поменућемо, само, неке од чињеница, без шире „елaborације“), Свету тајну Крштења на подручју Васојевића примило је неколико хиљада особа (од оних које су, већ, у седмој деценији живота, до новорођених); пред олтарима је склопљено стотине бракова; опојано мноштво новоупокојених и одржана бројна опијела давно почившим а неопојаним; Крсно име се слави у већини домова; на Св. службама у храмовима је све више вјерних (поготово младих), а број обновљених или новоподигнутих храмова Господњих је за истинску радост. Сада у Васојевићима поје пет манастира: Ђурђеви Ступови, Шудикова, Ђелије (у Калудри), Урошевица (у Доњем Заостру) и манастир Свете Тројице у Брезоевицама (ради се и на обнови Намастира, Кошутини код Андријевице), и цркве у: Гусињу, Војном Селу, Велици (Величани граде и храм Св. Петра и Павла на Ђафи Приједолској), Мурина (црква још није завршена), Зорићу, Улотини (црква је у изградњи), Сеоцу (радови на цркви су при крају), Андријевици, Цецима, Коњусима, Краљима, Виницкој, Лубницама, Бучу, Лушцу (новоподигнута задужбина Вучића и Вере Поповић за спомен њихових синове Николе и Угљеше), Шекулару, Ровцима, Полици, Азанама, Заостру (двје цркве), Заграду, Бубањама (црква у изградњи), Беранама (црква Преображења Господњег, брвнара), Лијевој Ријечи и на Буковој Пољани (црква је у изградњи) - тај дио Васојевића припада Митрополији Црногорско-приморској, - у изградњи је и Саборни храм Светог Симеона Мироточивог у центру Берана, а на прољеће ће, како је договорено, почети и изградња цркава у Трепчи и Дапсићима. Код свих ових храмова се једном годишње, на храмовну Славу, одржавају, уз Св. Арх. Литургије, црквено-народни сабори, а код Ђурђевих Ступова, престоног епархијског храма, два Сабора: на Ђурђевдан, храмовну Славу, и на Празник Марије Магдалине (4. август), Дан обнове Епархије. Одржавају се и двије свенародне Литије: Ђурђевданска, у Беранама, и Спасовданска, у Краљима. При неким храмовима раде и школе за вјеронауку, црквени хорони, друштва православне омладине...

Епархија Будимљанско-никшићка, уз помоћ црквених општина, организује Светосавске академије у Плаву, Андријевици и Беранама, које су најпосеђеније културне манифестације на овом подручју; у Беранама се одржавају и Свечане академије у славу и част Св. Симеона Мироточивог (25. фебруара), а уочи Видовдана, 27. јуна, у Ђурђевим Ступовима - „Видовданско пјесничко бденије“.

Истовремено са обновом Епархије Будимљанско-никшићке почело је излажење њеног „листа за вјеронауку, хришћанску културу и живот Цркве“ - *Свевиће*, који излази осам пута годишње (у просјеку) и чија су шездесет и три досадашња броја изишла у укупном тиражу од преко 80.000 примјерака.

Манастир Ђурђеви Ступови, Беране

С тим у вези, подсећамо на ријечи Преосвећеног Владике Јоаникија изречене о *Свевићу* у интервјуу датом за овај лист који је објављен у његовом 62. броју: „Свевиће“ испуњава свој циљ, обрађује важне теме из Богословља и црквеног живота, остајући истовремено отворено и за културна струјања. Сигуран сам да је дало велики допринос духовној обнови Епархије. Озбиљни људи су га препознали као духовни светионик Српске писмености на сјеверу Црне Горе који своје зраке распростире и на много шире подручје“.

Иначе, ваља на то подсетити, у Епархији је почело обиљежавање два велика јубилеја: осамстоте годишњице манастира Ђурђеви Ступови и осамстоте годишњице Епархије Будимљанске. Уз то, биће обиљежена и десетогодишњица њене обнове, сада Епархије Будимљанско-никшићке. Обиљежавање тих јубилеја, под заједничким називом „У сусрет осамстогодишњици Будимљанске Епархије“, почело је средином минулог октобра, када је у Беранама одржан дводневни научни скуп „Ђурђеви Ступови у црквеном животу и историји“ са педесетак еминентних учесника, а у годинама које слиједе планирано је још неколико значајних скупова и манифестација које неће бити од значаја само за подручје Епархије.

Напријед речено, односно оно што је поменуто, само је дио онога што би се могло казати о раду Епархије Будимљанско-никшићке на подручју Васојевића (издвојење је учињено искључиво због намјене текста *Гласу Васојевића*), али и оно, ма колико било штуро у односу на цјелину, може послужити као показатељ значаја обнове ове древне светосавске Епископије.

За крај овог текста, послужићемо се, као и малоприје, ријечима Владике Јоаникија, из истог интервјуа, који је, на питање да ли је задовољан досадашњим радом и учинком, рекао: „Благодарим Богу на његовој помоћи за све оно што је до сада урађено. Вјерни народ са свештенством и монаштвом био је главни иницијатор сваке обнове и градње, а ја као надлежни Епископ био сам дужан да ту иницијативу усмјерим и уобличим, а ријетко када и да покрећем. Необично је да је за градњу цркава, сразмјерно броју становништва, више иницијативе по малим мјестима и полурасељеним селима, неголи по већим насељима и градовима. Изгледа ми да се на такав начин људи боре да се не забораве њихова стара огњишта и гробови предака. Ја сам се увијек више залагао да се цркве и парохијски домови граде по градовима и већим приградским насељима. За ових осам година до сада је урађено, или се приводи завршетку, око осамдесет објеката, цркава и црквених домова, наново изграђених или из темеља обновљених. Оно што је најважније, духовна обнова полако напредује. Људи, нарочито млади, све више упознају Православље - вјеру наших отаца - прихватајући га не само као просто увјерење него као начин живота“.

В. Ђулафић

АЛЕКСАНДАР НЕВСКИ

Александр Невски

Александр, други син кнеза Ярослава Всеволодовича, родио се у Перејаслављу Залеском, граду који је 1152. године основао његов прадеда кнез Јуриј Долгоруки, у коме је у то време столовао његов отац.

Јединствена Кијевска држава распала се средином XII века на читав низ самосталних удеоних кнежевина. Најзначајније међу њима биле су Владимиро-суздаљска и Галицко-волинска кнежевина. Владимир Мономах пренео је седиште своје државе из Кијева у Суздаљ, а 1108. године основао је град Владимир; његов син кнез Јуриј Долгоруки преместио је 1157. године седиште кнежевине у Владимир, који је за дуго времена остао седиште суздаљско-владимирских великих кнежева.

ЗНАЊА И ВЕШТИНЕ

О Александровом детињству мало се зна. Сматра се да је био подизан и васпитаван на исти начин као и други руски кнежевићи тога времена.

Александровом образовању била је посвећена дужна пажња. Млади кнежевић је најпре темељно био упознат са хришћанским учењем. Поред јеванђеља, апостола и псалтира, као основне лектире, у руским земљама тога времена били су распрострањени и зборници са делима светих отаца (Василија Великог, Григорија Богослова, Јефрема Сирина, Јована Златоустог), те разне компилације историјског садржаја. Из извора је познато да су деца из кнежевских родова учила стране језике, у првом реду грчки и латински. Велика пажња посвећивана је физичкој припреми, јер су кнежеви првенствено били ратници. Често се ишло у лов, где су примењиване и усавршаване вештине руковања оружјем. Лов је у оно време био опасна забава - у непроходним руским шумама живели су медведи, дивља говечад, јелени, лосови, вукови, а од кнежевића се очекивало да пред својом пратњом покаже вештину и храброст. Посебно важан догађај у животу сваког кнеза било је устоличење. Александр је био устоличен као новгородски кнез 1236. године у саборном храму св. Софије. Три године касније Александр се ту венчао са Александром, ћерком полоцког кнеза Брјачислава.

Александр је већ од раног детињства био предодређен да управља Новгородом. Град република Новгород владао је великом територијом, која се звала *Новгородска земља*.

Градом је номинално управљало Веће, у чији су састав улазили сви његови слободни грађани; фактички се власт налазила у рукама мањег броја најбогатијих грађана. Међутим, и Новгороду је био потребан кнез, али нико без пристанка самих Новгородљана није могао да столује у граду. Суздаљски кнежеви су покушавали да наметну своју власт и вољу граду, а грађани су се томе супротстављали, па се нису либили ни да отерају кнеза. Необични су односи владали између Александровог оца Ярослава Всеволодовича, човека крутих схватања, и грађана Новгорода, који су кнеза више пута терали из града, а затим га позивали да се врати. Исте такве несугласице са Новгородом имао је касније и Александр. Невоље које су током неколико узастопних година задесиле Новгород омогућиле су ипак Ярославу да га скоро у потпуности потчини и учини удеоном добром свога дома. Када је Ярослав 1236. године отишао у Кијев да преузме великокнежевски престо, у Новгороду је оставио да столује свога сина Александра.

ВОЈСКОВОЂА И СТРАТЕГ

Неочекивано је из азијских степа стигао нови и страшни непријатељ. Монголи су у првим нападима на руске земље били необично сурови - немилосрдно су убијали становништво, разарали градове и пљачкали области кроз које су пролазили, очито са циљем да људе застраше и одврате од могућег отпора. Руски кнежеви су, у савезништву са Половцима, пружили узалудан отпор Монголима на реци Калки 1224. године. Наредни талас Монгола предводио је Бату-кан (1237); том приликом тешко је пострадала Рјазањска кнежевина, сам град Рјазањ био је опљачкан и спаљен. Тада су пострадали и чланови породице великог кнеза Георгија Всеволодовича, Александровог стрица, који је и сам погинуо неколико дана касније на реци Сити. Стицајем срећних околности, нико од породице кнеза Ярослава није страдао у тим нападима; ни до његове удеоне кнежевине (Перејаславља Залеског), која се налазила далеко на северу, Монголи нису стигли. После Георгијеве смрти, титулу великог кнеза понео је Александров отац. Он је морао да се побрине о обнови своје тешко похаране Владимиро-суздаљске кнежевине. Управо у то време са запада је запретила нова опасност - 1240. године на обалама Неве појавили су се Швеђани, с којима се Новгород и раније сукобљавао због Финске.

Александр је на располагању имао само своју војну дружину и одред састављен од регрутованих Новгородљана. У брзом развоју догађаја он није имао времена да затражи војну помоћ од оца. У бици која се одиграла 15. јула на ушћу речице Ижоре у Неву, Александр је победио Швеђане. У спомен тог великог подвига добио је надимак Невски. Убрзо после те славне победе, појавио се далеко опаснији непријатељ - Тевтонски ред немачких витезова крсташа.

Тевтонци су угрозили руске градове Псков и Новгород. Псков се после краће опсаде предао Немцима, који су наставили да пустоше новгородске земље. Нажалост, због несугласица које је имао са грађанима Новгорода, кнез Александр је у зиму 1240. године са целом породицом напустио град и отишао у Перејаслављ. Пред опасношћу која се надвила над Новгород, град се обратио кнезу Ярославу са молбом да им пошаље кнеза, на шта им је он послао свог млађег сина Андреја. Схватајући да он није дорастао ситуацији, Новгородљани су затражили Александра, који је великодушно прешао преко увреда које су му Новгородљани раније нанели, и пристао да се врати у град. Ярослав је сину дао своје суздаљске пукове. Псков је ослобођен 1242. године, а нешто касније, 5. априла, Александр је, намамивши немачку тешку коњицу на залеђено Чудско језеро, извојевао велику победу над тевтонским витезовима. Александрова слава војсковође и стратега још је више порасла у очима руског народа. И у наредним годинама Александр је успешно ратовао против Литве и Немаца. *Он је током живота водио више од 20 битака, али ниједан његов ратни поход није за циљ имао освајања суседних области, већ су сви били у одбрану руских земаља и интереса.*

Желећи да учврсти своју доминацију у руским земљама, монголски кан је позвао кнеза Ярослава да дође и изјави му покорност ако жели да сачува и задржи своје земље. Монголски кан је себе прогласио за власника свих освојених земаља, па су руски кнежеви били приморани да богатим поклонима откупе право да владају својим земљама. Кнез је 1245. године кренуо на пут у далеки Каракорум, где је и приспео 1246. године. У Орди је био отрован, те су тако руске земље опет остале без владара. наредне, 1247. године, Александр је, заједно са братом Андрејем, отпутовао у Орду, најпре Батукану, а затим и у Каракорум, у седиште великог кана.

НЕБЕСКИ ЗАШТИТНИК РУСКЕ ЗЕМЉЕ

Александр се са тог далеког пута вратио тек 1249. године, а после повратка су га дочекали изасланици папе Инокентија IV, који су покушали да га увуку у крсташки рат против Монгола. У исто време нудили су и склапање црквене уније, по којој би Александр само признао власт папе, док би богослужење остало какво је и било. Александр је одбио сваку помисао да би могао да пристане на унију. Знао је и да су Монголи сила којој се у том тренутку руске земље, као ни друге европске земље које су имале несрећу да доживе монголске нападе, не могу успешно супротставити, те је стога мудро одбио да буде увучен у крвави рат. Неки Александрови сродници сматрали су да се Монголима треба супротставити оружјем, но он је проценио да би их то само разјарило и донело нова страдања. Када су Монголи пописивали становништво с циљем да одреде колики данак треба да им се исплати, Новгородљани су одбили да се повинују попису. Александру неки историчари пребацују то што је присилио Новгород да плати данак Монголима, и додају да је то учинио да би им се додворио. Александр је имао прилике да лично види с каквом се суровошћу Монголи обрачунавају са непокорнима, па је тим својим непопуларним поступком, заправо, сачувао и град и његове житеље. Већина истраживача сматра да је избегавањем сукоба са Монголима и својом вештом дипломатијом коју је водио према њима Александр успео да обезбеди своје народу предаха који му је био неопходан да би се опоравио и консолидовао своје снаге за борбу која му је "у будућности свакако предстојала. У исто време таква политика му је омогућила да се окрене непријатељима који су му претили са запада, те је тако 1256. године водио успешна дејства против Швеђана у Финској. Александрова понизност и покорвање вољи монголских ханова сматра се највећом личном жртвом коју је могао да поднесе, жртвом коју је поднео зарад добра својих сународника. Прогутавши понос, Александр је чинио све да колико год се може спасе и сачува од даљих разарања руске земље. Да би то постигао, путовао је у Орду још и 1252, 1257, 1263. године, при чему никад није био сигуран и да ће се жив вратити. Више руских кнежева који су током XIII века путовали у Орду било је убијено. *На повратку са последњег путовања у Орду Александр је умро, примивши претходно монашки постриг. Митрополит Кирил је, добивши вест о Александровој смрти, изговорио реченицу која је у потпуности исказала осећања руског народа: "Зашло је сунце Руске земље." Руси су благоверног кнеза увек сматрала за небесог заштитника руске земље.*

Тежак је, немиран, пун одрицања и неизвесности би живот Александра Невског. Све недаће и искушења који су га сустизали Кнез је подносио са истинским хришћанским смирењем. Само су малобројни његови савременици разумели какву је жртву он подносио повинујући се Монголима. Његови сународници из 21. века су са историјске дистанце боље могли да процене домете његове политике.

Род московских кнежева који је потекао од Александровог најмлађег сина Данила успешно је радио на обједињавању руских земаља. Данилов праунук, московски кнез Димитрије Иванович извојевао је 8. септембра 1380. године прву велику победу против Монгола на Куликовом пољу. За тај важан историјски догађај везује се и прво Александрово чудо.

АЛЕКСАНДАР НЕВСКИ

Монаху који се пред ту битку молио на кнежевом гробу приказала су се два старца која су изашла из олтару и позвала кнеза да дође и помогне своме сроднику, на шта је Александар устао из гроба, а затим су сва тројица нестала. После битке, на митрополитову иницијативу, Александров гроб био је отворен и у њему су пронађене кнежеве нетљене мошти, које су затим биле положене у надземну гробницу. Тиме је начињен први корак ка установљавању култа, мада је сама званична канонизација обављена тек 1547. године, на иницијативу митрополита Макарија. И Иван Грозни се, када је полазио у поход против татарског Казањског царства, молио на гробу свога претка Александра.

Петар Велики је одлучио да нову престоницу своје државе подигне на обалама Неве, изразивши истовремено жељу да покровитељ целе области и новог града буде национални херој руског народа - свети благоверни кнез Александар Невски. Цар је одлучио да пренесе његове нетљене мошти у Санкт Петербург, па је лично одабрао место за грађење манастира у који ће оне бити положене.

Место је свечано обележено и освећено у јулу 1710. године, а 1713. је освећена дрвена Благовештенска црква, док је зидање манастира започето 1717. године. Царским декретом од 29. маја 1723. године, заповеђено је да се мошти светога кнеза пренесу из Владимира у новоподигнути Александровски манастир у Санкт Петербургу. Мошти су положене у новој манастирској цркви посвећеној Александру Невском, 30. августа 1724. године. И тако се после четири и по века круг затворио - кнез новгородски и велики кнез владимирски вратио се на Неву и у крајеве у којима је и зачета његова слава.

ОСНОВАНА ФОНДАЦИЈА НЕВСКОГ У БЕОГРАДУ

Недавно је у Београду основана Фондација Александар Невски, са циљем да својим програмима и активностима предочи грађанима Србије личност и дело тог знаменитог руског војсковође, државника и светитеља, афирмишући традиционалне хришћанске вредности блиске српском и руском народу.

(извод из текста Татјане Суботин–Голубовић, РУСИЈА данас, број 4/2010)

АЛЕКСАНДАР НЕВСКИ—ПРИСЛАВА ВАСОЈЕВИЋА

На дан Александра Невског, између 1644. и 1669. године ("Племи Васијевићи", Р. Вешовић), Љеворечани су истјерали Турке из свога краја и нанијели им огромне губитке. Изгубили су 550 војника, међу којима је био и пећки паша, силни Мустај бег Махмутбеговић. Васијевићи су имали 70 мртвих и исто толико рањених.

Цариградски султан је на молбу братоножићког војводе Пера Станојева послао Турке да "смиер Љеворечане". Скадарски паша Бушатлија послао је један одред од Подгорице Братоножићима и наредио да са друге стране истовремено нападне пећки паша Мустај бег Махмутбеговић, од Плава и Гусиња бег Шабанагић и од Колашина бегови Мушовића.

Васијевиће је предводио племенски старјешина свешетник Арсеније Ракетић са јунацима Вуком Брајотићем и Вуком Вујачићем—Маринковићем. Васијевићи су се повукли из села, а Турци без борбе пустошили и улогорили се код цркве. Васијевићи су се били улогорили у околним шумама, па су онда изненада напали свом снагом и протјерали Турке. Васијевићка војска се завјетовала да ће уколико побједи на дан Александра Невског славити ту славу. Како је било тог 12. септембра тако је и данас.

ВУК БРАЈОТИЋ - народни првак -

Име Вука Брајотића народ везује за постанак васијевићске славе Св. Алесендра, међутим, он је био учесник још многих и многих важних догађаја који су се одигравали у данашњим Васијевићима, у првој половини 18. века.

Један од главних сарадника и помгача Попа (Кнеза) Катане био је Вук Брајотић. Поред многих битак у којима је учествовао била је и она на Крчеву, где су Клименте потпуно сатрвене и ту се истакао Вук Брајотић поред осталих јунака.

Цар му обећа и Пејо обдарен врати се у Братоножиће...Подгорички паша по наређењу дигне велику војску и груне на Лијеву Ријеку. Васијевићи под Вуком Брајотићем и Вуком Маринковићем заветују се у очи Св. Алесендра да ће га узети за славу, ако сутра победе. Сутрадан нападну на Турке, слома их, па губе уз Котич секући немилице.

Ноћ су провели у песми и весељу славећи Св. Алесендра као своју праву славу Св. Аранђела....

О Вуку Брајотићу прича се пуно лепих момената, али му народ приписује највећу заслугу за ову победу над подгоричким Турцима. Вук Брајотић је посјекао за вријеме свога живота 74 турске главе.

ВУК МАРИНКОВИЋ - народни првак -

Кнез Ранч Катанић није дозволио пећкоме паши слободан пролазак с војском кроз Васијевиће, те овај навали с војском од Пећи и попали све испред себе. Народ се одупирао што је могао, а један део с Вуком Маринковићем (или Љеваком) склони се у планини Жољевици у пећини. Турци су пуцали са планине Баља на ове у пећини и трећим метком у саму пећину, те буде Вук рањен и још неколико њих. Остали се предаду Турцима, те буду поведени у Пећ у ропство. Са њима је био заробљен и стари Вук.

Пећки паша влада сурово и уништава рају немилице, да је чудо откуда је још има. Но, дође к'смет да и њему задрхти срце као уплашеној мачки: дошао је Арапин и, због неке увреде, позвао пашу на мегдан. Или то, или заменика.

На муци паша: сам не сме, заменика нема. Муке откривају људе и њихове вредности. Докажу људи паши, да је Вук Љевак још у животу и паша га дозове:

Јеси ли жив, Вуче?

Те у слаб живот, честити пашо.

Ада, можеш ли ме замијенити на мегдану с Арапом? Могао би', честити пашо, али сам изнемогао: испила ме мемла у тамници. Не знам шта би било да ме туриш на крчмара, па да ме поврне овнујско месо и вино. Можда би нешто било.

Нареди паша и метнуше га у крчму. После недеље дана запита паша забринуто:

- Хране ли те добро, Вуче?

- Не, то ђаво изио, пашо! Изгладнио сам, па им нареди да ми дају доста.

Опет нареди паша да дају Вуку колико тражи запретивши строго.

После три недеље дадоше Вуку сабљу да проба снагу. Узе је Вук крупном руком, па баца говорећи:

Дајте ви мени онај мој јатаган, овим се не дијели мегдан.

Дадоше му без поговора. Дохвати га Вук лијевом руком, па рече паши:

- Е, сад може нешто бити. Заказаше мегдан и Арап пође на равно поље испод Пећи. Обигра Арап весело коња око њега, па се скиде вадећи сабљу. Вире Турци око да виде што ће бити. Отпочеше мегдан. Врисну чудновато Арап, да га је страшно чути, али Вук дочекује и не узмиче. У колико Арап више напада, све се више Вук пуни снаге, а кад га сковитли Арапин да му откине главу распали се стари Вук, па кликну, а викну, а разману и откиде Арапу главу и десну руку, те телесина паде у зелену траву.

Настаде гаирет по свој Пећи а паша је највеселији.

Шта ћеш, Вуче да ти поклоним? Бирај!

Честити пашо, кад си већ вољан да ми учиниш радост, онда ми пушти из апсане сто педесет робова, и дај ми ферман, да ми твоја војска не пали сиротињу у Полимљу.

Пусти му паша робље, даде ферман, обдари п испрати весело, а Вук Маринковић дође, после толико година, весело своме дому. Но његово весеље поквари један пожар, који му кућу уништи, па му ту изгоре и ферман, те све остаде по старом, само су робови остали у слободи благосиљајући Вука и његову левицу, која их је спасла ропства.

Васојевићка прислава Александар Невски 12. септембра 2010. године

ЗЕЧЕВИЋИ ДОЧЕКАЛИ ПРЕКО ХИЉАДУ ГОСТИЈУ КОД ВАСОВЕ ЦРКВЕ И НА ВЕРУШИ ИСПОД КОМОВА

Литургију у Васојој цркви у Ножњицама служио је Владика Острошки Јован

Пригодан говор Миша Зечевића испред Васове цркве

ВАШЕ ПРЕОСВЕШТЕНСТВО, ЧАСНИ ОЦИ, ДРАГИ ПРИЈАТЕЉИ,
БРАЋО ВАСОЈЕВИЋИ,

У име братства Зечевић, ваших данашњих домаћина, све вас срдечно поздрављам и желим вам искрену добродошлицу.

Када смо се прије годину дана ми Зечевићи на овом истом мјесту, примили часне обавезе кумства Васове цркве, знали смо да ће нам данас доћи добри људи и драги гости. Надам се да и ви, заједно санама, осјећате сву радост и светост овога дана.

Овдје, на овом светом мјесту, вјековима је постојала црква, само што је неко вријеме, како једном рече наш уважени племеник Илија Лакушић, нијесмо могли видјети али смо је осјећали нашим срцима и нашом вјером. Срећом, напором и прегнућем Васојевића и вољом Божјом, сада је црква пред нама и ми се ево годинама у славу Божју, у славу Архангела Михаила, светог Александра Невског и славу Васојевића, окупљамо око ње и у њој.

Овдје, гдје је Васо сјеме посијао и челом починуо, гдје је свети његов гроб, ми беремо слатке плодове братске љубави, слоге и добродошлице. У овом времену, када је наш народ, као мало кад, вишеструко угрожен, кад се расељава и остају пуста села и градови, кад се природа уништава, кад се удара на саме коријене наше народности: језик, Цркву и националну припадност, овакви скупови су добродошли јер нас учвршћују у нашој слози, у нашој вјери и нади да ћемо се, као и много пута у историји, одупријети и сачувати наше племе и наш народ.

Зато се и ја надам и чврсто вјерујем да ћемо се и даље сваке године и на вијек вјекова окупљати у све већем броју.

Уз захвалност онима који су први почели, а њихова имена зна Бог, уз још једно хвала вама што сте у оволиком броју дошли да увеличате нашу славу, ја користим прилику да нашој браћи Бојовићима честитам на кумству које су данас преузели у име братства Бојовића и свих Васојевића. Зна да ће они часно носити тај знамен и догодине нас обрадовати својим гостопримством.

На крају, драги гости, драга браћа, све вас, ама баш све, позивам да сада пођемо на Верушу и тамо наставимо ово наше славље.

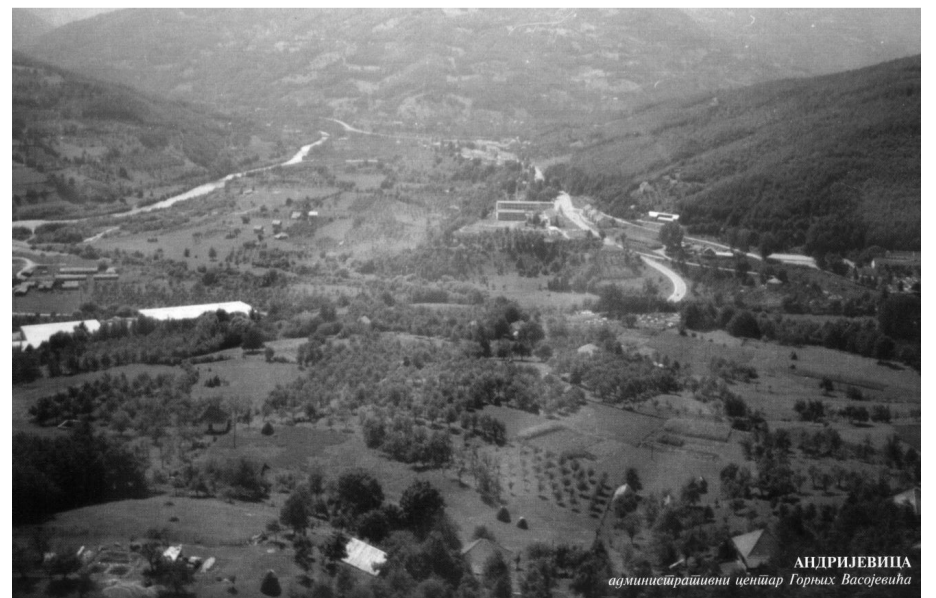
СРЕЋНО и ЖИВЈЕЛИ!

Пригодан говор Душка Бојовића испред Васове цркве

Преосвећени Владико,
браћа и сестре,
поштовани и цијењени племеници,
братство Зечевића

Чини ми велику част, да се у име братства Бојовића и у своје лично име, свима вама најискреније и најтоплије захвалим, на овом данас величанственом скупу и да свима вама честитам славу и уједно угодно распложење, да са овог места, где смо се дуги број година окупљали, пожелим да сви заједно **идуће године у Андријевици, на Књажевцу у долини Лима**, где је сада центар Васојевића, прославимо славу о Св. Александру Невском. Да братски развијемо коло, да се дружимо у славу Бога и у славу наших потомака. Овај обичај који су започели и негују наша браћа Зечевићи продужимо и наставимо онако како они то данас часно и достојанствено и са великим поносом чине.

Ја нећу да говорим даље и да се понављам. Мој пријатељ Милија је већ све казао што треба рећи о Васојевићима и историји, а ја ћу, само још једном, све вас, без изузетка и ваше пријатеље који данас нису могли доћи овде, да позovem на Књажевац да се заједно веселимо 12. септембра 2011. године. До тада вам желим свакуличну и породичну срећи и да се са срећом видимо браћа Васојевићи и пријатељи и кумови наши. Живјели!

АНДРИЈЕВИЦА
административни центар Горњих Васојевића

Андријевица

Васојевићка прислава Александар Невски 12. септембра 2010. године

Пригодан говор Проф. др Милије Зечевића

Моја је порука да чувате ђецу, да, прије свега, чувате просперитет младе генерације, јер без тога нема будућности.

Ја желим да код вас и у свим породицама влада увијек весеље и славље, да се окупљате и да једни другима помажете.

Ми то кажемо да чинимо ко ће коме више добра учинити.

Ми желимо да се развија црква. Која црква? Православна српска црква. Желимо да се црква развија и да не свађа народ, него да развије цркву онако како су преци то радили. Како је владика Петар Први, како је владика Петар Други Петровић Његош. И таква црква и такав понос, је понос и за будућност. Нема разлога ми да мијењамо оно што су преци зацртали. Ми треба да развијамо, а све више да помажемо.

И да завршим. Васојевићку магистралу морамо завршити. Пут од Биоче па према Србији морамо завршити. Желимо да Влада Црне Горе испуни обећање, а ми Васојевићи да се поносимо једни другима, да се поносимо Црном Гором, да се поносимо Српством, да се поносимо Русијом. Живела Русија! Желимо вам све најбоље. и још једном сретна слава Св. Александар Невски.

Браћо и сестре,
Браћо Васојевићи,
Срећна слава Александар Невски
Браћо Црногорци и вама нека је срећна слава
Браћо Срби срећна слава, браћо Руси и сви они који знају шта је слава
Александар Невски.

Ја нијесам историчар, ја сам математичар. Сви ми памтимо добро историју.

Ово је велики дан, дан побједи. Дан настанка великога братства и племена Васојевића. Да није било тога дана, не би било ни нас. Не би били тако развијени. Прије свега, кад то помињем мислим на Васојевиће који су широм свијета и који се налазе ун завичају.

Ово је велики дан не само за Зечевиће, Васојевиће, него и за све оне људе добре воље који знају шта је мир, шта је слобода, шта је прогрес, шта је просперитет.

Историја је наша велика, импресивна. Ми као Васојевићи се поносимо прецима. Није намера овог скупа, да буде страначки, већ надстраначки. Али поменимо великане: поменимо Вука Караџића. Морамо поменути Карађорђевиће, јер су њихови преци одавде. Поменимо игумана Мојсију Зечевића који је много значајан, не само за братство Зечевића, него за шире и Васојевиће и за све друге. Јер моје није да о њему много говорим, говорили су историчари и писали, а то је витез крста и слободе. Мојсија Зечевић је заслужан за велики развој хришћанства. Девет или десет Зечевића чували су манастир Ђурђеви ступови преко сто година.

Поменимо и Миљан Вуков Вешовић, војвода који је учинио много заједно са Мојсијем Зечевићем да се уједини Црна Гора са Васојевићима, односно Васојевићи да се припоје Црној Гори. Ви историчари знате да је територија Васојевића тада била три пута већа од старе Црне Горе. Живјела Црна Гора!

Ту је и сердар Томовић, одавде је поникао и његови потомци. Живео сердар и живели Томовићи!

Велика је плејада и данас ми није намера да бројим братства, нити историју. Јер сви Васојевићи, сва братства, су написали књигу и нема ниједног братства Васојевића који нијесу већ написали књигу, а ускоро ће бити књига о Зечевићима. Аутор је Миљан Зечевић.

Драга браћо и сестре,

Овај скуп је много битан и за будућност. Велика је ствар, да ви, браћо моја, будете сложни, да се виђате бар једанпут годишње. Да будете мостови између држава, да будете мостови између племена, да будете мостови између кумова, другова, јер само тако се развија млада генерација.

Миљан Зечевић, Проф. др Милија Зечевић, Мишо Зечевић и Радоје Зечевић

браћа Зечевићи

Васојевићка прислава Александар Невски 12. септембра 2010. године

Домаћини славе су сви Зечевићи из Црне Горе и Србије

На Веруши испод Комова госте су дочекали Зечевићи Мишо, Славко, Мишко (Тодоров из Русије), Миљан Вучићев (са Матешева), Миомир Милутинов (из Веницке), а посебно Павлови синови на челу са најмлађим сином Радем, који је држао у наручју тек рођеног свога сина Светозара

Лијева Ријека је колијевка свих Васојевића, а Комови, Бјеласица, Андријевица, Васова црква, Ђурђеви Ступови, ријека Лим надахњују све Васојевиће где год живе.

Лијева Ријека и Веруша су завичај свих Зечевића било да живе у Црној Гори (у Веницкој, Будви, Никшићу, Пљевљима...), Србији (Београду, Крагујевцу, Ужицу, Чачку, Прокупљу, Војводини ...), Босни и Херцеговини (Мостару, Невесињу као и широм Републике Српске), Хрватској (Бенковцу, Славонском Броду, Загребу, Задру ...), Америци (Чикагу, Лос Анђелесу, Њујорку ...), Аустралији (Сиднеју, Перту, Мелбурну), Русији (Москви, Петрограду ...) и у другим крајевима света.

сестре и браћа Зечевићи на Павловој ливади на Веруши

Црква посвећена Светом Архангелу Михаилу, у народу позната као Васова црква

Веницка

Веруша

Васојевићка прислава Александар Невски 12. септембра 2010. године

Усмено обраћање Слободана Томовића

Проф. др Милија Зечевић, Проф. др Слободан Томовић и Душко Бојовић

Присутно свештенство, цијењени грађани,

Братству Зечевића које је организатор овог данашњег славља, нека је част, а њима је та част припала и без моје ријечи, припада им и зато што су манастир Ђурђеве ступове држали преко свог највећег представника и духовника Мојсија Зечевића, затим његовог ближњег рођака Никодима и уопште, људи из братства Зечевића, који су били посвећени овој великој лаври – Ђурђевим ступовима.

Срећна Слава – Прислава Александар Невски, ко данас слави овдје.

Чудна је чињеница да су наши давни преци знали ко је Александар Невски, који су цијенили његов чин да је побиједио Германе и зауставио Тевтонце и омогућио постојање развитака и напретка Русије. То доказује колико је словенска идеја овде била присутна и поријекло нашег народа познато.

Ја ћу поменути неколико људи који су организовали Васојевићко племе, који су му дали дух, који су му одредили пут традиционални, који су га прославили уз сав ризик да је тешко помињати Васојевиће, јер мало је било људи који се нису могли поменути по чојству. Било је много војсковођа, дипломата, учењака, људи који сви заслужују да се помену, али ја ћу издвојити само неке од њих.

На првом мјесту родочанелника духа васојевићког племена (овдје подразумевам и неवासојевиће – припаднике других племена који су сједињени у Лимској долини са Васојевићима), Љеворечане из Лијеве Ријеке, језгра васојевићког племена одакле је потекла искра слободе и одакле су кренуле све активности према Лимској долини.

На ПРВОМ мјесту то је ИГУМАН МОЈСИЈЕ ЗЕЧЕВИЋ, то је духовник који је народ вјери привео, који је вратио оне који су из неке слабости промијенили вјеру, натраг у своју вјеру и који је на тај начин зауставио однорођавање и спречио промјену вјере. То је био велики чин који се одигравао на територији коју су држали, у то вријеме, Отоманске снаге, што је отежавало читав његов рад.

Био је сарадник Светог Петра Цетињског, био је савјетник Владике Цетињском Петру I и Владике Његошу. Није било лако бити савјетник Његоша, јер је Његош савјетник свих генерација које настају и које ће настајати.

Мојсије Зечевић је био дипломата са извјесним државничким способностима, који је преговарао у име Његоша Светог Петра I, преговарао је са Србијом, са књазом Милошем, преговарао је са Хусеин Пашом Гардашчевићем у Босни, устаником против султанске власти, преговарао је са свим људима значајним из тих крајева, преговарао је са Ђул - бегом Шабанагићем, једним угледним Муслиманом, који је и против њега водио тешки рат некада дипломатским, а некада оружаним путем.

Када је год тескоба била, Мојсије Зечевић се нашао у слободној Лијевој Ријеци и опет се враћао у Васојевиће, да свој национални рад и свој рад за вјеру и слободу, крунише, прошири и унаприједи, јер је слобода у то вријеме била име за вјеру и дуго није било грађанског појма слободе у данашњем значењу. Зато је, кажем, слобода била у то вријеме борба за вјеру и према томе, овај празник нас на то подсећа, да је наша традиција, наш појам слободе, наш појам културе, наш појам постојања везан за вјеру којој припадамо.

ДРУГА васојевићка личност је војвода МИЉАН ВУКОВ ВЕШОВИЋ. Мојсије Зечевић имао је достојног наследника у легендарном војводи Миљану Вуковом. И, као што је Мојсије духовно објединио племе, и подигао на један ниво пуне националне свијести, тако је легендарни Миљан Вуков војнички објединио, успоставио власт, мада је и Мојсије покушао да успостави власт колико је било могуће, на туђој територији, примењујући стари закон и у моралном и у физичком смислу у 12 тачака. Миљану Вуковом је успело да ослободи Васојевиће највећим дијелом, а једним дијелом није то постигао. Тако да та два знаменита човјека чине славу нашег племена.

ТРЕЋЕГ ћу поменути. Можда ћете се зачудити, зашто баш тим редом идем и тим редоследом, човека који је пером осмислио постојање Васојевићко, који је обрадио генеологију и историју племена, који је обрадио просторно правце куда смо се раселили, посебно у Србији и Русији и где данас живимо, да знамо где смо и где се налазимо. То је учинио професор др ЈАГОШ – РАДОСЛАВ ВЕШОВИЋ из Букове Пољане. Јагош - Радослав Вешовић је покупио на једно мјесто традицију свих Васојевића и објаснио је начином који није могуће превазићи ни у будућим генерацијама. Он је као аутор дјела "Племе Васојевићи", награђеног од стране Краљевске српске академије наука, 15 година сакупио материјале и консултовао наше старинце – паметаре и ослонио се на њихове исказе. Појединачно да споменем, највише је тог материјала сакупио од једног Зечевића – паметара са Матешева, Вучете Ђуканова Зечевића као и старијих Зечевића из Грбог дола у Лијевој Ријеци.

ЧЕТВРТА личност Васојевића, у овом контексту заслуга за народно јединство, коју желим поменути је професор др МИЛИЈА ЗЕЧЕВИЋ, то је онај који данас одржава везу међу Васојевићима, који данас чини све да се Васојевићи на свим територијама где се налазе повежу, обједине, скупе и одржавају трајне везе. Када кажем Васојевићи, мислим на цијелу регију и Лимске долине и Лијеве Ријеке. Професор доктор Милија Зечевић улаже велику енергију и лична средства, са циљем да очува јединство Васојевића и настави традицију својих предака. Њега заиста сматрам четвртим човеком који уздиже величину племена. Мада долази вријеме великих кретања народа, долази вријеме слободних граница, па тако постоји опасност да се погубимо. Постоји кретање, једно велико, по Европи, по свијету па и наше популације. Морамо створити начин, а он је већ створен, да преко славе Светог Архангела Михајла, кога слаavimo сви, преко Приславе Светог Александра Невског и надаље преко вјере и цркве православне, одржимо везу и кохезију чврсту, да би сачували традиционалне вриједности, не да бисмо вриједности другима наметнули, него да би се ми тих вриједности држали, јер су оне кроз историју показале своје лице и извеле нас из неке заосталости и прошлих времена, извеле нас у цивилизацију. Због тога мислим да је веома важно окупљати се, знати једни за друге, знати где се налазе рођаци, пријатељи, браћа, земљаци, племеници и одржавати једну сталну везу, ради тога да би те вриједности које смо стекли у тешкој борби кроз вјекове за слободу, сачували, подигли и уздигли себе на основу њих и показали да имамо шта да покажемо не само Балкану, не само Јужним Словенима и Словенима уопште, већ и читавој модерној Европи и да покажемо виталност и снагу нашег племена, посебно интелектуалну снагу која је опште позната.

Е, па стога, мислим, да је овај данашњи дан, један у низу значајних свечаности које окупљају наше племе и нека наредне генерације наставе ово дјело.

Хвала вам.

Васојевићка прислава Александар Невски 12. септембра 2010. године

Пригодни говори Вуке Голубовића и Луке Кастратовића

Председник општине Беране Вука Голубовић, Проф. др Милија Зечевић и Душко Бојовић

Поштовани Васојевићи,
поштовани скупе,
драги пријатељи,

Задовољство ми је да вас поздравим на овај дан славе, да ето, саопштим да и Општина Беране, односно Беранци, учествују у овим манифестацијама. Задовољство ми је и желим да поздравим идеолога ових скупова, а данас посебно да поздравим братство Зечевића, да им пожелим успјех у ономе што су до сада радили. Прије свега, традиција Зечевића вјечито постоји у Васојевичким просторима, а и шире. Поменућу професора Милију Зечевића и многе друге Зечевиће који су вјечито битисали на овим просторима, који су успјевали да одоле најездама различитим и нормално, ето, као дио огранак Васојевића, заиста страх ме да говорим о Васојевићима, збиља велико братство, велико племе, које се доказало свугдје када је требало својим свијетлим оружјем бранити традицију и славу, успјели су. Данас их има много школованих.

Оно што такође треба поменути, а мени је задовољство да кажем да ћемо ову славу пренети сада у матици Васојевића, у Беранама, а наредне године братство Бојовића, надам се да ћемо то наставити и ето прије свега, да вас поздравим још једном, да вам зажелим пријатне тренутке, а такође братству Зечевића успјех и напредак на сваком плану.

Панорама Берана

Проф. др Милија Зечевић и генерал др Лука Кастратовић

Драги Васојевићи,
драги гости,
браћо и сестре,

Дозволите да вас поздравим, да вам честитам нашу приславу Св. Александра Невског са жељом да се Васојевићи и даље окупљају широм свијета. Посебно бих истакао да не одустајемо од идеје оснивања фонда за развој Васојевића да помогнемо развој наше матице и то економски развој Андријевице, Берана, а нећемо одустати да и Лијева Ријека буде општина.

Професор Томовић је тако лијепо све рекао, а ја само желим да се захвалим братству Зечевића, проф. др академику Милији Зечевићу, почасном предсједнику Удружења Васојевића који је носилац свих активности ових задњих 20 година, да им захвалим што су нас овако окупили, у овако сложенем и тешком времену и да честитамо кумство војводској кући Бојовића да нас окупе и следеће године.

На двадесетогодишњицу Удружења Васојевића окупићемо се као и сваке године у Савином Селу, субота прије наше славе Аранђеловдана, честитам Васојевићима из Савиног Села, уједно их поздрављам, дошли су данас аутобусом и колима, затим Васојевићи из Будве и широм свијета.

Не бих одузимао драгоцену вријеме. И даље ћемо радити поштујући аманет предака и тако да се потомство поноси нашим дјелима. Још једном вас поздрављам са жељом да се и даље окупљамо у здрављу и весељу, уз привредни, политички, културни и сваки други напредак.

Живели!

Књажевац (Андријевица)

РАЗВОЈ БЕРАНА

Резултати четворогодишњег периода

Господин Вука Голубовић, председник Општине Беране

„Нијесмо себи дозволили луксуз да нас недавно одржани локални Избори омету у реализацији крупних инфраструктурних пројеката, јер је наш циљ даљи убрзани развој читаве општине Беране. Да би то постигли, неопходна су даља улагања, како на урбаном, тако и на руралном подручју општине, па смо и у предизборном периоду, а посебно након одржаних Избора, наставили са улагањима у инфраструктуру” - саопштава Вука Голубовић, председник општине Беране.

Желећи да потврди дату изјаву, председник Голубовић наводи да је недавно завршена изградња нове саобраћајнице у Петњици, такозване обилазнице. У току су радови на изградњи нове саобраћајнице од раскрснице испод Јасиковца, код Основне школе „Радомир Митровић” према згради Факултета за менаџмент у саобраћају и комуникацијама, на Доњим Лугама. Саобраћајница ће бити изграђена до краја године, са комплетном подземном и надземном инфраструктуром, што подразумева прикључивање на водоводну и канализациону мрежу, изградњу тротоара, као и постављање нове градске расвјете. Реализацијом тог пројекта, градско подручје ће добити још једну нову, модерну саобраћајницу.

Настављени су и радови друге фазе изградње Универзитетског центра. Према очекивањима, радови на том објекту би требало да буду завршени до краја ове године, а већ почетком наредне би требао да буде предат на употребу студентима, којих је данас око 700 у нашем граду, на пет високошколских установа и њиховим професорима.

Започета је изградња и нове спортске дворане, капацитета 2.000 сједећих мјеста, у непосредној близини Градског стадиона. Очекујемо да ће до краја ове године бити завршени радови на изградњи прве фазе, а до краја наредне да у новој спортској дворани буду одржани и први спортски догађаји.

Сви поменути пројекти, почели су са реализацијом непосредно након одржаних Избора, чиме се потврђује наше обећање да ћемо наставити са изградњом нових, капиталних инфраструктурних објеката, који мијењају лице нашег града, али и читаве општине.

Поменути објекти, као и сви они који су реализовани у претходне четири године, од када је актуелна власт добила већинско повјерење грађана, нијесу грађени да би само уљепшали лице града, већ да би, прије свега, били у служби заустављања даље миграције становништва, стварања услова за квалитетнији и бољи живот свих наших грађана и привлачење нових инвеститора, чиме би се отварао нова радна мјеста.

Подсјетићу да је 2006. године у нашој општини било запослено 5.100 грађана, а да је тај број сада повећан на 6.050. Повећан је и број привредних субјеката, а након дуго времена, као инвеститори, појавили су се и неки од наших грађана из иностранства.

Да би удовољили захтјевима потенцијалних инвеститора, осим радова на новим инфраструктурним објектима, ангажовали смо се и на уклањању бизнис баријера, али и израде нових детаљних урбанистичких планова, како бисмо заштитили град од нелегалне градње и обезбиједили простор за изградњу привредних објеката.

Одговорно тврдим, данас је општина Беране једна од најотворенијих у Црној Гори за отварање бизниса, а локална управа је спремна да до крајњих граница, у складу са законским могућностима, да све повластице потенцијалним инвеститорима како би започели бизнис у нашем граду, самим тим и отворили нова радна мјеста, али и пронашли рачуницу да сопствени капитал оплоде.

Мада истичем задовољство постигнутим у претходне четири године, морам да нагласим да би резултати били још већи и значајнији да током 2009. године није наступила економска криза, не само на подручју Берана и Црне Горе, већ у читавом свијету.

Ипак, ни тај период нијесмо узалуд потрошили, већ смо, поред поменуте изградње инфраструктурних објеката радили и на другим, исто тако значајним сегментима, како би наш град и општина вратили на оно мјесто које и заслужује.

Трудили смо се, а тако ће бити и убудуће, да у свакодневном животу елиминисамо, или макар до максимума смањимо политичке разлике које су у једном периоду биле изражене до максимума. Такође, водили смо рачуна и о нашим расељеним људима, како оним који сада живе у државама бивше СФРЈ, тако и онима који су одселили у нешто даље крајеве, прије свега, у државе Западне европе.

На тај начин смо жељели и желимо да их информишемо о свим дешавањима у нашој ињиховој општини и додатно их заинтересујемо за евентуално улагање у сопствени бизнис у крају из којег су потекли.

Овакав рад захтијевао је ангажовање не само мене, као председника Општине, већ свих запослених у локалној управи, одборника и председника Скупштине, али и грађана, како бисмо постигнуте резултате и остварили.

Подсјетићу, а опет се враћам на инфраструктуру, није било једноставно ни финансијски ни на било који други начин, асфалтирати 135 км градских и приградских улица и путева на сеоском и планинском подручју. Изградити ново инфективно одјељење и анекс Опште болнице, 23 моста, пробити и насути на десетине километара нових путева на сеоском и планинском подручју, поставити обалоутврде на Лиму, Бистрици и Будимској ријеци, изградити двије нове стамбене зграде са 114 стамбених јединица и започети још једну у Петњици, као и изаћи у сусрет приватним инвеститорима који су у претходне четири године изградили четири стамбене зграде са још стотинак стамбених јединица.

Желим да истакнем да пројекат који ћемо реализовати у наредном периоду, а надам се да ће то бити још током ове године, јесте регулација саобраћаја у граду. То подразумева постављање хоризонталне и вертикалне сигнализације, са постављањем стубића којима ћемо заштитити тротоаре, чиме ћемо заштитити пјешаке од непрописног паркирања, али и уредити градске и јавне површине, а самим тим регулисати саобраћај на правилан начин и избјећи саобраћајни колапс на градском подручју који нам већ пријети.

Велики, према процијењеним инвестиционим улагањима, можда и највећи пројекат који ћемо реализовати јесте изградња Санитарне депоније са Рециклажним центром. Процијењена вриједност тог пројекта је око 14 милиона еура, а локална управа у Беранама је, као једна од првих у Црној Гори, завршила израду комплетне документације и у фази смо преговора са Европском Инвестиционом банком о дојели гранта и кредиту за њену изградњу.

Када буде завршена Санитарна депонија, општина Беране ће имати у потпуности еколошки заштићену животну околину, уз додатак да смо започели активности на изради планске документације израде колектора са будућом станицом за пречишћавање отпадних вода.

Оно што сам оставио за крај, а што је, чини ми се од круцијалног значаја, не само за Беране, већ за даљи развој читавог сјевера Црне Горе, јесте реактивирање беранског Аеродрома.

О том капитално значајном пројекту, подсјетићу, прије неколико година нико није говорио као о могућности да се он поново може ставити у мкцију. Након вишегодишњег упорног рада и кандидовања реактивирања Аеродрома свим потенцијалним инвеститорима и амбасадорима са којим смо разговарали, данас смо у фази да имамо неколико заинтересованих компанија, али и држава које су вољне да се укључе у реализацију тог пројекта.

Заинтересованост су исказале неке од компанија из Русије, Велике Британије, али је, за сада, највећу заинтересованост показала Турска, тако да су потенцијални инвеститори из те државе и најдаље отишли у својој намјери да заједно са локалном управом реактивира Аеродром.

Морам да истакнем да је за реализацију тог пројекта своју велику заинтересованост исказала и Влада Црне Горе, али и посебно председник Црне Горе, господин Филип Вујановић, који је својим ангажманом у разговорима са својим колегама из других држава дао додатни импулс реализацији поменутог пројекта.

Имовина Аеродрома је процијењена и са потпуно чистом ситуацијом разговарамо са потенцијалним партнерима о његовом реактивирању.

У складу са нашим опредјељењем да партнерима, у границама законом прописаног и дозвољеног, дамо максималне олакшице, па чак и већинско власништво у евентуалном заједничком партнерском односу, без обзира да ли ће његова улагања бити већа у односу на нашу имовину, само да доде до реактивирања Аеродрома и да са њега поново узлијећу авиони према Београду и другим дестинацијама.

Уколико тако буде, а вјерујем да смо на добром путу да то и остваримо, привредна и свака друга слика Берана ће се у потпуности промијенити. Тек у том случају, као и изградњом ауто-пута Бар-Бољари и даље кроз Србију, моћи ће да се говори о потпуној валоризацији тренутно највећег црногорског ресурса, планине Бјеласица.

Приредио Саша Радуновић

РАЗВОЈ АНДРИЈЕВИЦЕ

ПРЕГЛЕД НАЈЗНАЧАЈНИЈИХ АКТИВНОСТИ КОЈЕ ЈЕ ВОДИЛА ЛОКАЛНА САМОУПРАВА ОД 2006. ДО 2010. ГОДИНЕ У АНДРИЈЕВИЦИ

Веселин Бакић,
председник општине Андријевица

Од септембра 2006. до марта 2010. године, рад локалне управе општине Андријевица карактерисале су бројне и разноврсне активности усмјерене на стварању што бољих услова за живот свих грађана за преображај у свим сферама живота. Програм рада локалне управе за протекли четворогодишњи период био је базиран на реалним основама с обзиром на, прије свега, неповољан економски амбијент у општини и држави. Управо то омогућило је да готово све што је планирано буде и реализовано што ће моћи да се види и у прегледу свих активности које је водила локална управа.

Најприје ћемо презентирати буџетска средства која су нам била на располагању, а онда ће услједити подаци о активностима по појединим областима.

Расположива буџетска средства

Година	износ Буџета	остварење	кап. Буџета
2007	1.202.930,97	101,82%	539.065,49
2008	1.325.628,76	102,26%	557.746,50
2009	1.209.868,72	96,45%	376.718,56
2010	881.767,77	/	127.000,00

Из текуће буџетске резерве по захтјевима грађана и институција; а по овлашћењу председника општине, усмјерена је помоћ и то: 2007. године, у 75 случајева, 2008. године, 86 и 2009. године, 71 пут.

Стална буџетска резерва није кориштена и издвојена је на посебном рачуну Буџета.

Изградња објеката друштвене инфраструктуре

завршен објекат Дома културе (вриједност грађевинских радова 1.200.000,00); за потребе објекта урађена нова трафостаница (22.000,00 обезбијеђено из Буџета општине); опремање Дома културе (160.000,00); опремање измјештања библиотеке (20.000,00); измјештање Радија (6.300,00); Спомен кућа Михаила Лалића (40.000,00); Вишенамјенски Дом у Слатини (48.000,00); Више намјенски Дом у Коњусима (38.000,00); Вишенамјенски Дом Ријека Марсенића (40.000,00); Реконструисан Дом у Бојовићима (10.000,00); Вишенамјенски дом у Горњим Лугама (10.000) вриједност 40.000,00; Насеље за расељена лица и социјалне случајеве (12 кућа) 200.000,00; Уређење комплекса Селина - МЗ Краље (5.000,00); Уређење Брода - МЗ Коњухе (4.000,00); МЗ Присоја за изградњу Дома (5.000,00); Капела у Краљима (5.000,00); Капела у Забрђе (7.000,00); Капела у Трешњеви (6.500,00); Капела у Сјеножета (2.000,00); Започета изградња зграде солидарности пред.вр. (285.000,00)

Путна инфраструктура

Андријевица - Сеоцем - асфалтирано 4,5 км
Коњухе - Јошаница - асфалтирано 4,5 км
Трепча. Бродац // 2,5 км
Црвена Прла - Жољевица // 1 км
Краље - Обло Брдо // 1,8 км

Вриједност изведених радова

54.807,00

Забрђе - асфалтирано	3,5 км	161.897,46
Слатина - асфалтирано	2,5 км	107.944,14
улице у старој вароши до капеле и до старе болнице		35.575,89
Трешњевик - Штавна - асфалтирано	4,5 км	230.668,00
Трешњевик - Лиса - Криви До - реконструисано	11 км	95.000,00
Ријека Марсенића - Лукин Вир (Каритас и МЗ)	1 км	45.000,00
реконструкција дијела пута Андријевица - Ђулиће		11.000,00
Дирекција јавних радова у 2008.асфалтира (Краље,Божиће,Присоја и Трешњево)		130.000,00
Дирекција јавних радова у 2009 асфалтира	3км	130.000,00
реконструкција моста на Ријеци Марсенића		204.000,00
изграђена два нова моста за Градишницу један у Јошаници и санирано клизиште у Присоји		65.984,00
санација моста у Кошутићима		4.000,00
- изграђени нови мостови за села Чука, Гњили Поток.Трепча два, Јошаницу један и Кути један		
- обезбијеђене конструкције и материјал за изградњу мостова на Ријеци Марсенића и Навотини		
За санацију и изградњу некатегорисаних путева у 2007.години, издвојено је 42.000,00 €, у 2008. години,42.274,75 и 2009. години, 27.222,63.		

Водоводи

Завршен водовод "Врело Зорића" - "Матов Лаз" (вриједност радова 47.000,00 €); У току радови на изградњи водовода за "Грудице" 36.000,00, из Буџета уплаћено 10.000,00; У току радови на изградњи водовода у Слатини (предрачунска вриједност 206.000,00), из Буџета уплаћено 22.000,00; Реконструкција водовода Ријека Марсенић (предрачунска вриједност радова 22.000,00), из Буџета уплаћено 18.400,00; МЗ Трешњево - обезбијеђено за изградњу водовода 10.000,00; МЗ Присоја - обезбијеђено за изградњу водовода 5.000,00; МЗ Трепча - обезбијеђено за изградњу водовода "Студенци" 5.000,00; МЗ Забрђе - обезбијеђено за реконструкцију водовода 4.000,00; МЗ Сеоце - обезбијеђено за изградњу водовода 4.000,00.

Комунални објекти

реконструкција и доградња зелене пијаче - вриједност радова 175.433,32; изградња сточне пијаче - вриједност радова 54.000,00; реконструкција и доградња расвете (у 2007.години 15.194,56, 2008. години 18.343,00, 2009. години 12.890,21); опрема за чишћење снијега и одржавање путева 42.000,00; обнова фасада на стамбеним зградама 14.500,00; учешће у заједничком Пројекту изградње регионалне депоније Центра за општине Андријевица, Плав и Рожаје.

Вјерски објекти

Пружена је помоћ за санацију и изградњу следећих вјерских објеката: археолошка истраживања у Кошутићима; Изградња Манастира Чечево; Реконструкција цркве у Коњусима; Саборни храм у Беранама; Изградња цркве у Цецуницама; Изградња цркве на Сеоцу; Изградња цркве на Буковој Пољани;

Туризам и пољопривреда

изграђен Планинарски дом Криви До - вриједност радова 120.000,00 допуњени капацитети и садржаји Еко Катунa Штавна (монтиран ски лифт, урађени спортски терени, изграђена љетна настрешица, набављено традиционално посуђе и опрема, урађен базен за побољшање водоснабдијевања, Урађене стазе за бициклизам и објележене стазе за планинарење и пјешачење, Урађене туристичке карте и водичи за Регион Бјеласица и Комови, Мини погон за прераду воћа, Подржан пројекат изградње мини погона за производњу сира у Коњусима, Урађен и кандидован код ИПА фондова Програм прекограничне сарадње са Општином Чајетина на унапређењу сточарске производње и мљекарског сектора, Обезбијеђене премије за све откупљене количине млијека са подручја Општине,

Припремљен Програм унапређења развоја туризма са општином Рашка који ће бити кандидован приликом другог позива за прекограничну сарадњу.

Свих ових година реализован је Програм ревитализације планинских катуна кроз којих су рађени нови путеви, санирани постојећи,финансирани објекти водоснабдијевања и електрификације.У 2007.години,инвестирано је 7.900,00,у 2008.години, 15.100,00 и 2009.ГОДИНИ, 15.300,00 €

Изграђени су нови путеви од Ријеке Марсенића до Баља, Улогине до Зелетина, Кошутића до Црне Горе, Бојовића до Превије, од Грачанице до Сјекирице, реконструисан пут од Коњуха преко Пеова и Великог крша до Штавне, реконструисани путеви до осталих катунских насеља и помогнута изградња водовода за катунска насеља.Настављени су радови на електрификацији Градишњице и Рудог Брда и електрифициран Божићки катун.

РАЗВОЈ АНДРИЈЕВИЦЕ

ПРЕГЛЕД НАЈЗНАЧАЈНИЈИХ АКТИВНОСТИ КОЈЕ ЈЕ ВОДИЛА ЛОКАЛНА САМОУПРАВА ОД 2006. ДО 2010. ГОДИНЕ У АНДРИЈЕВИЦИ

Култура и спорт

Поред активности које смо описали на изградњи и опремању објеката културе у овом периоду Јавна установа Центар за Културу и спорт организовала је бројне културне, научне, забавне и спортске манифестације.

Од научних скупова издвојићемо Међународни скуп посвећен академику Радомиру Лакушићу одржан 25.05.2007. године, "Природне и друштвене вриједности динарида" и "Бјеласица и Комови - интегрални развој", одржан 6.07.2008. године а организован у сарадњи са општинама из региона.

У 2007. години, организовано је 15 значајних програма од чега 5 књижевних вечери, 5 спортских манифестација, двије изложбе и једна академија.

У 2008. години, било је 20 програма од чега 10 културно - сценских, двије промоције књига, двије изложбе и пет спортских.

У 2009. години, било је шездесетак програма од чега 22 позоришне представе, 14 музичких, 7 промоција књига, 5 спортских манифестација, 7 изложбиједна академија, и после дужег времена 7 пројекција филмских остварења. У оквиру издавачке дјелатности издато је 6 бројева "Времеказа" (9 -14) и помогнута бројна издања књижевних дјела аутора са ових простора и оних који пишу о нашем крају.

Посебно би истакли рад на опремању, изради каталога и презентовање широј јавности Легат Мила Стојковића који представља велико културно благо Андријевице.

У овом периоду обезбеђивана су значајна средства за финансирање рада спортских колектива, и уз помоћ Центра за културу то је био једини извор финансирања. Ради се од 5 спортских колектива: Фудбалски клуб, Рукометни, Карате и два шаховска клуба за које је просјечно издвојено 20.000,00 €. У 2009. години, почела је са радом Пионирска школа фудбала, а у припреми је формирање културно - умјетничког друштва.

2007. године, смо донијели Одлуку и установили начин стипендирања најбољих студената. Тако су у школској 2007/08. стипендирана 3 студента, у 2008/09. 10 студената и 2009/10.8 студената. У овом периоду смо сваке године обезбеђивали награде за носиоце дипломе "Луча" ученицима основних и Средње мјешовите школе.

Израда планске, просторно урбанистичке и техничке документације

Значајна пажња органа локалне самоуправе била је посвећена изради најзначајнијих планских докумената, просторно - урбанистичких планова и осмишљавању нових пројеката и развојних програма. У том правцу урађена су следећа документа:

Вишегодишњи инвестициони план за период 2009. - 2013.

Програм уређења простора,

Програм управљања отпадом за период 2009. - 2013. Програм борбе против корупције на локалном нивоу, Измјене и допуне Генералног плана,

Детаљни план за шире подручје Књажевца,

У току су активности на изради најзначајнијег документа - Просторно - урбанистичког плана за читаво подручје општине,

Активно смо укључени у активности око израде Плана посебне намјене за Бјеласицу и Комове,

Програм пренамјене коришћења бивших касарни у туристичке објекте,

Програм санације фасада на стамбеним објектима,

Урађени су и бројни извођачки пројекти за изградњу и кандидовање објеката инфраструктуре и то:

Пројекат реконструкције градског водовода,

Пројекат изградње моста на Лиму за Зориће,

Пројекат асфалтирања пута за Градишњицу,

Пројекти за асфалтирање путева у селима Божође, Ђулиће, Цецуне, и Присоја,

Пројекти за изградњу водовода у Треччи, Сеоцу, Ђулићима, Присоја и Трешњево,

Идејни Пројекат Видиковца на Трешњевику,

Идејни Пројекат стаза за нордијске дисциплине.

Андријевица

Рујишта (Кришата Глава)

Сарадња са међународним организацијама

Изузетно велику пажњу и значајне активности усмјерили смо на сарадњи са међународним организацијама које су инплементирале различите програме у циљу реализације једног дијела пројекта који су у претходном периоду успјешно завршени.

Сарадњу смо у овом периоду имали са следећим међународним организацијама:

са канцеларијом УНДП-а, реализујемо три програма:

Програм израде просторно - планске документације,

Програм коришћења алтернативних извора енергије кроз изградњу мини електрана на малим акумулацијама на речним токовима Мојанске ријеке, Перућице и Злоречице, који, осим овога, предвиђа уређење водотока, заштиту од бујица, водоснабдијевање, развој пољопривреде и туризма,

Проглашење Комова за Регионални парк природе,

Са УСАИД-ом смо успјешно окончали реализацију ЦРДА Програма и започели активности на новом СТАРС програму,

Кроз Програм са аустријском владом радили смо и радимо на развоју планинског туризма на подручју Бјеласице и Комова,

Са Луксамбуршким Каритасом радимо на Програму развоја заједница у МЗ Трешњево, Кроз сарадњу са Њемачким ХЕЛПОМ урађено је насеље за расељена лица и социјалне случајеве,

ГТЦ нам је донирао опрему за службу урбанизма и пореску службу са одговарајућим програмима,

Институт за отворено друштво нам је донирао најсавременију опрему за грађански биро и интерну комуникацију и програме за канцеларијско пословање,

Са Луксембуршком организацијом МЕДМЕМ радили смо програме унапређења пољопривредне производње - сточарства,

Савјет Европе нас је наградио првим мјестом за Најбољу праксу у Црној Гори у 2007. години.

Успостављена је сарадња са канцеларијом ОЕБС-а, турском организацијом за међународну сарадњу (ТИКОМ) и канцеларијом Европске комисије.

Доста интезивну и квалитетну сарадњу успоставили смо и са амбасадама једног дијела држава које се налазе у Црној Гори и то Србије, Русије, Аустрије, Америке, Јапана и Њемачке.

У овом периоду настојали смо да рад органа локалне управе прилагодимо потребама грађана, осавременимо га и учинимо ефикаснијим. То смо радили кроз реализацију бројних пројеката техничког опремања и програмског усавршавања у свим секторима, обучавања службеника и усавршавања за нове послове и активности које ће бити актуелне у наредном периоду.

Значајан допринос реализацији Изборног програма учинила су предузећа и установе чији је оснивач Општина.

Треба истаћи да је Стамбено - комунално предузеће пружање услуга из своје надлежности држало у континуитету на завидном нивоу.

Јавна установа за културу и спорт, осим стварања адекватних услова за рад које су поменуте у претходном тексту, значајно је унапређивала садржај и обим својих програмских активности.

Јавни сервис "Радио Андријевица" је постала запажена медијска институција не само у нашој општини него и у читавом региону и у потпуности оправдала своје постојање.

На крају овог Прегледа мислимо да су планиране активности дефинисане Програмом локалне управе у потпуности испуњене што нам даје за право да у наредном периоду наставимо у истом правцу.

У Андријевици обиљежена 65-та годишњица побједе над фашизмом

У СЛАВУ ЖРТВАМА И ТРАЈНОМ ПРИЈАТЕЉСТВУ

Амбасадори Русије Јаков Герасимов, Србије Зоран Лутовац и Украјине Оксана Сљусаренко са Председником Бакић Веселином

Општину Андријевица 14. маја ове године посјетили су амбасадори три велике, пријатељске земље у Црној Гори, Русије Јаков Герасимов, Украјине Оксана Сљусаренко и Србије Зоран Лутовац, изабрали су ову малу и живописну варошицу за мјесто централне прославе 65-годишњице побједе над фашизмом.

Високи гости су прво посјетили Председника општине Веселина Бакића са којим су разговарали о развојним пројектима и другим облицима сарадње, а председник их је упознао са прошлошћу и садашњошћу Андријевице. Затим су у Спомен центру Књажевац засадили "Дрво мира" које симболично значи продужавање традиционалног пријатељства ових народа.

Потом су заједно са својим домаћинима и представницима борацких организација положили цвијеће на споменик руских бораца - црвеноармејаца, који су погинули борећи се као припадници беранско-андријевичког батаљона за ослобођење ових крајева у августу 1943. године. Ово је иначе једино познато спомен обиљежје руским војницима у Црној Гори. Положено је цвијеће и на споменик браће Делетић, Бранка (Народног хероја), Славка и Слободана, који су положили своје младе животе у народно ослободилачкој борби.

Поздрављајући госте у Спомен парку Књажевац пресједник Бакић је истакао историјску и братску повезаност ових земаља и народа, истичући да се овим чином продужава то пријатељство и сарадња коју у времену које долази треба интензивирати и прилагодити потребама наших грађана, закључио је Бакић.

Амбасадор Русије Јаков Герасимов је захвалио борацкој организацији и народу овог слободарског краја што је споменик руским борцима подигнут и сачуван у Андријевици на историјском Књажевцу.

Натпис на споменику руским војницима

Присутне је кратко поздравио и амбасадор Србије, Зоран Лутовац који је казао - "Овдје није потребно много причати, сам чин нашег доласка говори много сам за себе. Потребно је обиљежавати овакве догађаје који нас уједињују и подсећају на наше заједништво. А много је више тог заједничког него оног што нас раздваја."

Предједник борацке организације Андријевице Вељо Ђулафић је подсетио на ратно вријеме, допринос бораца овог краја укупној побједи над фашизмом што овај народ памти а потврђује и велики број споменика и спомен обиљежја на Књажевцу.

Након поподневног дружења са грађанима и руководством општине у малој сали Дома културе отворена је изложба репродукција слика руских војника, уметника под називом "Велика побједа" у поставци коју су грађани Андријевице били у прилици да виде налазиле су се 24 слике на којима је представљено сјећање на рат-бојишта, рањеници, рушевине као и портрети великих руских војсковођа Георгија Жукова и Константина Рокосовског.

Централни културни догађај, био је наступ фолклорног ансамбла руских козака "Жива Русија" а сала дома била је мала да прими све заинтересоване за ово незаборавно вече.

Ансамбал "Жива Русија" један је од водећих руских ансамбала, састављен од професионалних играча, музичара и пјевача који су до сада наступали у најпознатијим концертним салама Русије и свијета. Обучени у живописне и оригиналне костиме гости из Русије, представили су одушевљеној андријевичкој публици храброст и гордост Козака.

Амбасадори нијесу крили задовољство дружењем у Андријевици и најавили су ново у мају следеће године.

Зорица Бацановић

Споменик руским војницима у Андријевици

ПОДРУЖНИЦА УДРУЖЕЊА ВАСОЈЕВИЋА У САВИНОМ СЕЛУ

ЗАВИЧАЈНА УДРУЖЕЊА

У колективном памћењу народа најдубља чежња је према домаји и ваковним коренима. Јави се она тако као радост, као прамен који пламиња и радује.

Онда прерасте у жељу да сећања остану инспирација, сусрети ишчекивања, и увек са топлим мислима и радовањем.

Чини то субјективни флуид истине и носталгије, а кад је најтеже мисли полете...и гле, некуд из даљине, из душе и потсвести, јави се глас искона! То није сега, ни носталгије, то је глас љубави!

Веле, у зрну мудрости: ако немаш себе, немаш никога.

То је етином, праве људскости! И настојања, да се завичајним удружењима сачува тај етимон.

Потоњих година, у Савином Селу, почела су са радом два завичајна удружења: 1992. године, Подружница Удружења Васојевића и 1995. Завичајно Удружење "Шекулар".

ПОДРУЖНИЦА УДРУЖЕЊА ВАСОЈЕВИЋА У САВИНОМ СЕЛУ

Карактер подружнице је да буде искључиво хуманитаран, да развија економску, културну и уметничку активност са завичајем. Да се активно укључи у економске, друштвене и политичке односе Савезне државе, без страначких обележја.

Да негује племенске традиције и потврђује легитимност емена - подручје, језик, обичаје и културу.

Подружница броји 310 редовних, уз 7 почасних чланова. Блем подружнице је округлог облика са ликом црногорске капе и текстом: Удружење Васојевића; Подружница удружења у Савином Селу.

Иницијативу оснивању дао је одбор: Драгољуб Нововић, Марко Ђукић, Драгомир Вукановић, Василије Дујовић, Вук Дедрвић, Милан Вукићевић, дипл. инж. Мирко Машовић, Слободан Масловарић, Радојко Радивојевић и Ратко Лабан. Први председник је Марко Ђукић.

Прва, оснивачка скупштина, одржана је на дан светог Архангела Михајла, 21. XI 1992. године. Овај свечарски дан је слава племена Васојевића. Ка том датуму, одређују заседање све годишње скупштине.

Удружење Васојевића има седиште у Београду. Утемељено је новембра, 1990. године. Уз подружницу Савином Селу, помињемо подружнице у Подгорици Крагујевцу и Нишу, али и Чикагу (САД) и оне у оснивању у Москви (Русија) и Паризу (Француска).

САБОРОВАЊЕ ВАСОЈЕВИЋА

Васојевићи се окупљају више пута током године. Најчешће се сретају у Београду. Но, најупечатљивија су традиционална окупљања у Савином Селу, сваке године, задње суботе уочи Аранђеловдана и у Лијевој Ријечи, на дан Александра Невског, 12. септембра. Окупи се између 700 и 1300 племеника и њихових пријатеља и гостију – из Црне Горем, Србије и расејања.

У Савином Селу програм дружења садржи радни и свечани дио и народно весеље.

Ове године Васојевићи из Савиног Села су аутобусом и шест аутомобила, дошли на славу у Лијеву Ријеку, гдје су срдечно дочекани. Неки су у завичај предака дошли први пут и први пут срели блиску родбину. Са свечаности носе упечатљиве и неизбрисиве утиске. О њиховом расположењу и надахнућу најбоље говоре испјеване пјесме у току славља инспирисане тренутком величанственог амбијента.

Вука Зечевић, Марко Ђукић и Вук Дедовић

Скуп Васојевића

Добро дошли драги скупе
где су Милија Зечевић и остали успели
Васојевиће да окупе
Окупи смо се подно овог крша
и долине Лима
где је зачета наша отаџбина
Лијева Ријека колевка је наша
која нас је чувала
од потурица, непријатеља и Турака
Црна Гора и Србија братске су земље
од вајкада
и зато ће у нашим срцима бити довијека
Црна Гора Васојевиће има
па се сада поноси са њима
Беране је град највећи
Васојевићки дом свијетли
Андријевица је варош мала
ал је доста јунака и хероја дала
Ој Божићи мало село и дика
Зулевићима и братству си понос велика
Једно племе а два места дична
братско Савино Село и Андријевица
Ковачевић Сава Граховљанин прави
слобу нам у аманет остави
Зато се сад село поноси са њиме
јер тржа доби Савино име
Историја је Васојевићима све јунаке и хероје дала
од ујединитеља Миљана Вукова до Луке генерала
Црна Гора потурице има
али нема братза без Србина
У Васојевића је срце превелико
зато нас људи и има оволико
Биећ наске много више глава
кад се Црна Гора са Србијом издоговара
Те две главе и у телу душа
то је Васојевићима била иста куча
Чуј народе шта ћу вам сад рећи
ја сам Мирослав Зулевић
Васојевић ал највећи

ЗАВЕШТАЊЕ ЈЕЗИКА

СВЕТИ СИМЕОН

"Чувајте, чедо моје мило, језик као земљу. Реч се може изгубити као град, као земља, као душа. А шта је народ изгуби ли језик, земљу, душу? Боље ти је изгубити највећи и најтврђи град своје земље, него најмању, најнезнатнију реч свога језика. Народ који изгуби своје речи престаје бити народ.

Постоји, чедо моје, болест која напада језик, као зараза тело. Памтим ја такве заразе и море језика. Бива то најчешће на рубовима народа, на додирима једног народа са другим, тамо где се језик једног народа таре о језик другог народа.

Два народа, мило моје, могу се бити и могу се мирити. Два језика никада се помирити не могу. Два народа могу живети у највећем миру и љубави, али њихови језици могу само ратовати. Кад год се два језика сусретну и измешају, они су као две војске у бици на живот и смрт. Док се год у тој бици чује један и други језик, борба је равноправна, кад почиње да се боље и више чује један од њих, тај ће превладати. Најпосле се чује само један. Битка је завршена, нестао је један језик, нестао је један народ.

Знај, чедо моје, да та битка између језика не траје дан - два, као битка међу војскама, нити годинеу - две као рат међу народима, него век или два, а то је за језик исто тако мала вера времена као за човека трен или два. Зато је, чедо моје, боље изгубити све битке и ратове него изгубити језик. После изгубљене битке и изгубљених ратова остаје народ. После изгубљеног језика нема народа. Човек научи свој језик за годину дана. Не заборавља га док је жив. Народ га не заборавља док постоји.

Језик је, чедо моје, тврђи од сваког бедема. Када ти непријатељ провали све бедеме и тврђаве, ти не очајавај, него гледај и слушај шта је са језиком. Ако је језик остао недирнут, не дој се. Пошаљи уходе и трговце нека дубоко зађу по селима и градовима и нека само слушају. Тамо где одзивања наша реч, где се још глагоља и где се још, као стари златник, обрће наша реч, знај, чедо моје, да је то још наша држава, без обзира ко у њој влада.

Цареви се смењују, државе пропадају, а језик и народ су ти који остају, па ће се тако освојени део земље и народа опет кад - тад вратити својој језичкој матици и својој матичном народу."

ЊЕГОВА СВЕТОСТ ПАТРИЈАРХ СРПСКИ ИРИНЕЈ УСТОЛИЧЕН У ТРОН ПЕЊКИХ ПАТРИЈАРАХА

ЊЕГОВА СВЕТОСТ ПАТРИЈАРХ СРПСКИ ИРИНЕЈ

Његова Светост Патријарх српски Г. Иринеј началствовао је Светом Архијерејском Литургијом у ставропигијалној лаври Патријараха српских - Пећкој Патријаршији. Његовој Светости, поред епископа наше Свете Цркве, саслуживали су великодостојници свих Православних Цркава. Светој Архијерејској Литургији присуствовали су Председник Републике Србије г. Борис Тадић, престолонаследник Александар Карађорђевић и представници дипломатског кора.

У току Службе Божије Високопреосвећени Митрополити - Загребачко-љубљански Г. Јован и Црногорско-приморски Г. Амфилохије, увели су Патријарха Иринеја у трон Патријараха српских уз клицање речи *Достојан (Аксиос)*.

Његовој Светости Патријарху Иринеју на Светој Литургији су, поред епископа Српске Православне Цркве, саслуживали: Митрополит Емануел и Митрополит иконијски Теолитос (Васељенска Патријаршија), Митрополит Пилусијски Г. Калиникос (Александријска Патријаршија), Архиепископ Нифон (Антиохијска Патријаршија), Архиепи скоп јордански Теофилакт (Јерусалимска Патријаршија), Митрополит волоколамски Иларион (Московска Патријаршија), Митрополит Герасим Шарашенидзе (Грузијска Патријаршија), Митрополит олтенијски Г. Иринеј и епископи Г. Никодим и Г. Данило (Румунска Патријаршија), Митрополит видински Дометијан (Бугарска Патријаршија), Архиепископ Нове Јустинијане и целога Кипра Г. Хрисостомос (Кипарска Архиепископија), Митрополит серески Г. Теологос и Митрополит Нове Смирне Г. Симеон (Јеладска Архиепископија), Митрополит вератијски Г. Игњатије (Албанска Православна Црква), Архиепископ љублински и холмски Г. Авељ (Пољска Православна Црква), Архиепископ Прашки и митр. чешких земаља и Словачке Г. Христофор, Епископ Питсбурга и Западне Пенсилваније Г. Мелхиседек (Православна Црква у САД).

Светој Литургији и свечаном чину устоличења присуствовали су и: Председник Папског Савета за унапређење јединства хришћана Њ. Е. Монсињор Курт Кох, Надбискуп београдски Станислав Хочевар, Леополд Рохмес, генерални викар, Монс. Андрија Копиловић, (Римокатоличка Црква), Џонатан Гудал (Англиканска Црква), Nielke Tjeerd Wolters (ССЦ), Архиепископ Немачки Карекин из Јерменске (дохалкидонске) Цркве, представници Исламске заједнице Србије, Словачке Евангеличке Цркве, Савеза јеврејских општина, Евангеличке хришћанске Цркве; г. Константин Триандафилос, директор ЮСС-а, делегација Фонда Андреја Првозваног из Москве.

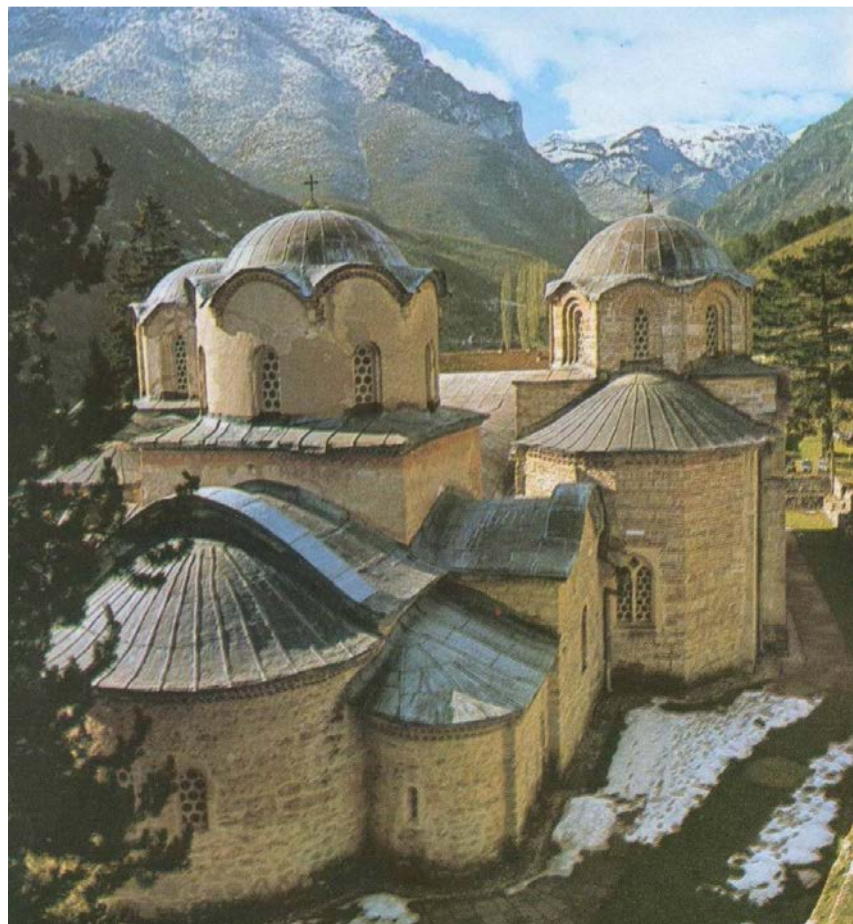
Патријарашки трон израђен у дуборезу дар је Јеладске Архиепископије, а икона Господа Исуса Христа на трону дело је руку монахиња из манастира Жиче. Нову одежду намењену Патријарху Иринеју за свечани чин устоличења, сву у везу са 12 икона великих празника, рад Атељеа РИЗА - радионице Епархије аустралијско-новозеландске, даривала су браћа Црномарковић, Крстан и Петар, и сестре им Олга Лукић и Милица Радан за покој душа њихових родитеља Марије и Ђуре.

Извор "Православље" новине српске
Патријаршије, број 1045, 3.октобар 2010

ИЗ ПРИСТУПНЕ БЕСЕДЕ ЊЕГОВЕ СВЕТОСТИ ПАТРИЈАРХА СРПСКОГ Г. ИРИНЕЈА НА УСТОЛИЧЕЊУ

„Седам и по векова ова свесрпска и општеправославна светиња под својим сводовима чува Трон, на који се узводе наследници Светог Саве и са кога управљају бродом Христове Цркве у границама своје канонске јурисдикције. Управљају бродом за који је српски народ везао своју историју, своје биће и своју судбину. На бурном мору живота, овај брод и путнике на њему прати лису ветрови и олује, громови и муње док је пловио између многих Сцила и Харибди, вођен Оним Који је „основао Цркву Своју коју ни врата ада неће надвладати“.

“Са овог светог места, у овом радосно-болном тренутку, упућујемо вапајни апел моћним факторима света у чијим рукама је судбина Косова и Метохије, уз молитву Господу да не огреше своју душу доношењем решења по питању статуса ове српске јужне покрајине којим би српски народ био лишен вековног права на своју постојбину, на своје домове и на свој иметак, на гробља својих предака и на своје светиње.“

Пећка Патријаршија

У БЕРАНАМА ПРОВЕДЕНА МАНИФЕСТАЦИЈА “ДАНИ СЈЕЊАЊА НА СРПСКЕ ЈУНАКЕ И ДОБРОВОЉЦЕ”

СЈЕЊАЊЕ НА ОСЛОБОДИОЦЕ

ВЕЛИКО ДЈЕЛО УЈЕДИНИТЕЉА

Посјетом делегације Удружења ратних добровољаца 1912-1918., њихових потомака и поштовалаца споменику краља Александра Првог Карађорђевића у Тифранској клисури, на старом путу Беране - Бијело Поље, јуче је почела једнонедјељна традиционална манифестација “Дани сјењања на српске јунаке и добровољце”. На почетку свечаности парастос краљу Александру служио је свештеник Српске православне цркве у Ротердаму, *Рајко Пантовић*, након чега је одржан историјски час под називом “Краљ Александар и његова посјета Црној Гори 1925. године” на коме је говорио професор, *Горан Киковић*. Он је подсетио да је споменик подигнут 1929. године у част и захвалност краљу Александру за помоћ пружену приликом пробоја пута Андријевица - Беране - Бијело Поље. Киковић је казао да је Удружење ратних добровољаца 1912-1918. током 2006. године обновило споменик и да се сваке године на овај датум његови чланови окупљају на ово мјесто подсећајући на краља Ујединитеља и његово велико дјело.

Данас на овом светом мјесту објележавамо дан када је тачно прије 76 година у Марсељу од фашистичке руке страдао краљ Александар Први Карађорђевић, доказујући да Васојевићи нијесу заборавили тог сјајног војсковођу, изразито храброг ратника, политичара широких видика, ратне енергије и одлучности, који је обједињавао најбоље особине својих предака изражене у обје владарске породице, на челу двије српске државе Србије и Црне Горе, Карађорђевића и Петровића. Он је подсетио на величину Краља Александара, огледану у лику државника који је у себи, како је навео, носио широке европске видике, стремићи ка уједињењу а не раздвајању народа.

Краљ Александар је био државник војсковођа и ујединитељ, миротворац и велика личност свога времена кога су уважавали тада највећи државници Европе и свијета. Као такав засметао је фашистима и сепаратистима чији наследници и данас роваре цијелим Балканом. Краљ Александар је био и велики градитељ па је, између осталог, приликом своје посјете Црној Гори 1925. године обећао изградњу пута на коме данас стојимо. То је обећање и испунио издвајајући, уједно, средства за изградњу Дома трезвености у Беранама и низ других значајних објеката који и данас свједоче о његовом добротинству.

Са скупа је упућен апел да се обнове сви споменици краљу Александру у Црној Гори који су порушени 1941. године, уз подсећање да је његово родно мјесто Цетиње и сам Његош називао српско почивало.

На крају свечаности присутне је уз струне гусала поздравио *Вујадин Добрашиновић*, пјевајући пјесме о краљу Александру.

Код споменика краљу Александру

СЛОБОДАРСКИ ДУХ НА СВЕТИМ ВОДАМА ЛИМА

Свечаним обиљежавањем 98 година ослобођења Берана од турске владавине јуче је завршена седмодневна манифестација “Дани сјењања на српске јунаке и добровољце”. У име организатора, Удружења ратних добровољаца 1912-1918., њихових потомака и поштовалаца у беранском Центру културе присутне је поздравио *Горан Киковић* истичући да се ратно добровољаштво развило као израз вјековне одређености српског народа у коме је назначено да слобода и људско достојанство морају бити изнад свега. Он је устврдио да је и ова манифестација показалка да се свијећа слободе и сјењање на наше славне претке, који су прије 98 година ослободили Беране од петовјековног турског ропства, никада неће угасити на светим водама Лима и широм свих српских земаља. Киковић је нагласио да су ослободиоци Берана 1912. године оставили аманет да њихови потомци не смију ићи путевима подаништва и слуганства, већ путевима слободе и правде.

Ми смо Удружење које дјелује у Црној Гори, Србији и Републици Српској. Оно је надстранично и у њему има мјеста за све људе без обзира којој партији припадају, јер ми нећемо подјеле међу браћом ни по вјери ни по језику. Ми желимо да будемо јединствени као што су то били наши преци у временима ослободилачких ратова до 1918. године. Зато никакве границе не могу раставити браћу, јер се ми заједнички боримо за Европу без граница за коју се борио и велики краљ Александар, ујединитељ и човјек чији су преци поријеклом из Васојевића - истако је Киковић.

Он је посебно поздравио делегацију Удружења добровољаца 1912 - 1918., њихових потомака и поштовалаца из војвођанског мјеста Војвода Степа са којим је беранска организација ове године потписала повељу о побратимству. Киковић је нагласио да долазак гостију из Војводине потврђује да су Васојевићи одувјек знали шта значи братство и побратимство, као и заједништво српских земаља, које је одувјек било гарант опстајања на нашим просторима.

На свечаности је говорио и мр *Милан Мицић*, помоћник секретара за културу у Извршном вијећу Војводине и, уједно, потпредседник Удружења чије је сједиште у Београду, рекавши да је свечаност у Беранама била прилика да се испоштују заједничке вриједности које спајају српски народ, без обзира у којим државама се он налазио.

Овакви сусрети нијесу само пуко враћање у прошлост да би се сјетили својих предака, већ они представљају својеврсну поруку за садашњост и генерације које долазе, стим што вриједности из прошлости увијек треба истицати. Тим прије, јер ми живимо у временима која су веома тешка и слојевита, са све присутнијим свјетским глобалним промјенама. Ту сви мали народи, попут нашег, морају да пронађу своје мјесто у том новом поретку вриједности. У тим процесима битно је сачувати јединство српског културног и духовног простора, а за тако нешто је неопходно стварање услова за добре комуникације, констатовао је Мицић.

Испред Удружења из Војводе Степе ријечи поздравља упутио је *Бранко Савић*, уз поруку да се братске везе између Србије и Црне Горе морају чувати као нешто најсветије на нашим ширим просторима.

Промоција српске традиције

У правцу промоције српске традиције, историје и културе током манифестације “Дани сјењања на српске јунаке и добровољце” гости из Војводе Степе, у пратњи домаћина обишли су, између осталог, манстире Ђурђеви ступови и Шудикова, затим споменик јунацима Рудешке битке, споменик краљу Александру у Тифранској култури и сједиште Црквене општине Беране, гдје их је пригодним ријечима поздравио потпредседник, *Јован-Јоца Бојовић*. Делегацију из Војводе Степе примила је и директорица беранског Центра за културу, *Весна Нововић*.

НАШИ ПРЕЦИ

ДР ЈАГОШ РАДОСЛАВ ВЕШОВИЋ

Аутор књиге "Племя Васојевићи" др Јагош Радослав Вешовић (1891-1968) рођен је у Буковој Пољани, гдје је и преминуо. Букова Пољана је висораван изнад 1000 м, налази се између Врањештице, Краљских бара, Речина и Планинице. Ушла је у пјесму послје 1877. године јер је на овом локалитету васојевићких војвода Миљан Вуков Вешовић поразио турског маршала Мехмед Али-пашу. Побједу је краљ Никола овјековјечио стиховима:

"На Буковој Пољани ће Војводина луча сјати док с'бојеви не прекину и с јунаком јунак рати."

Преци Јагоша Радослава Вешовића доселили су се из Лијеве Ријеке у прошлом вијеку, као уосталом и већина становника овог краја. Његови преци су најближи рођаци војводе Миљана Вукова. Они су значајно помогли Војводи у његовом националном и патриотском раду. Унук је Луке Паунова Вешовића, јунака из многих бојева за слободу. Синовац је генерала Радомира Вешовића, познатог војсковође у метохијској и скадарској операцији и отпора аустроугарском окупатору у вријеме Првог свјетског рата.

Из оваковог родословног стабла, потиче Јагош Вешовић, човјек широких умних видика. То се показало као правило и код осталих виђенијих васојевићких породица у освит новог вијека. Мач је замијењен пером и војно ангажовање књигом. То је био случај са потомством националних првака, као што су Миљан Вуков, Панто Цемов, Маријан Вуковић, Зарија Бакић и други. Истакнуте главарске породице обезбиједиле су племену и духовно наслеђе.

Повољне материјалне прилике у породици учиниле су да се Вешовић образовао на страни, пошто нијесу постојале адекватне школе у тадашњој Књажевини и затим Краљевини Црној Гори. Да би се школовао негдје у српској школи на територији коју је контролисала османска власт, сваки Хришћанин је тада морао бити уписан у матичне књиге поданика турске царевине. Као становник црногорске државе, др Вешовић, који је на рођењу добио име Јагош, узео је име свог рођака Радослава из Лушца код Берана. Беране су тада биле у саставу турске империје. Ово му је омогућило школовање у Солуну, Скопљу и Призрену. До краја живота др Вешовић је задржао оба имена, своје и свог рођака Радослава. Вјероватно из моралних разлога. Послје завршетка средње богословске школе у Призрену 1910. године, Вешовић о трошку руске владе одлази у Кијев, гдје је дипломирао на богословском факултету 1914. године.

Вријеме Првог свјетског рата и окупације, провео је у комитском одреду стрица Радомира. Учесник је Велике подгоричке скупштинне 1918. године. Послје уједињења наставља образовање у Паризу и Лозани. У Лозани је одбранио докторат са педагошко-моралном тематиком. Дугогодишњи је професор Цетињске богословије. Уочи Другог свјетског рата био је на служби у Сарајеву. Послје рата предавао је филозофију, латински и француски језик у Беранској гимназији, гдје је пензионисан. Између два свјетска рата објавио је већи број радова са морално-религијском тематиком. Најсадржајнији и најопсежнији његов рад је племенско-регионална монографија "Племя Васојевићи". То је дјело коме у овој врсти нема поређења у нас. Наградила га је Српска краљевска академија.

Генеолошки је приказао главне линије бројних, братстава и опште одлике племена, све до Родоначелника. Установио је крвно сродство племена, духовну блискост и типизирание карактеристике становништва лимске долине и матице племена Лијеве Ријеке.

Монографија „Племя Васојевићи“ представља потпун и заокружен систем свих аспеката народног живота у току неколико вјекова.

Монографија најбројнијег племена у Црној Гори импресивна је, свеобухватна, јасна, приступачна и непоновљива. Могу је користити људи различитог образовања и свих занимања. Сваки припадник племена у њој ће пронаћи најближе сроднике, родослов од Васа, упознати генезу, традицију и историју своје лозе. Стећи ће најопходнија знања о свом ужем завичају, даљим и ближним прецима, њиховим борбама, прегнућима, начину живота и националим идеалима. Књига је потребна и новим генерацијама.

(извод из преговора књиге др Р. Ј. Вешовић, *Племя Васојевићи*, Андријевица – Подгорица, 1998.).

ВОЈВОДА
ЛАКИЋ ВОЈВОДИЋ (Млађи)

„Импозантна појава, тип Римљанина кукаста носа и зналачко-психолошког погледа, раздвојене седе браде, средњег раста, али темељита, никада не би одао ниједним гестом да је сељачки главар комских горштака. Здрава сељачка памет ничим непомућена, већ напротив обоогаћена делима Толстоја, Шекспира, Карлајла Смајлса. Самоук и ови великани пера! Преко црногорског одеда пребаци доламу постављану вучетином, шпа појаше коња тако мерклијски, како је ко ретко умео, видети га кад загусли идеал сликара, а песме занос Динарца.

У осамнаестој години (1865.г.) постао је племенски капетан. Слабо изведена организација администрације у Васојевићима учинила је, да је имао немилых ствари приликом скупљања пореза као и Шујо Шћепанов, Милета Вуков и др. Ова ствар, па сукоби са Цетињем због овог, као и бојазан Кнеза Николе од самосталнијег живота Васојевића учинило је да је изгубио службу Војвода Лакић, те се реши на сеобу у Србију, што је још више погоршало његове односе са Цетињем.

У доба великих бојева Војвода Лакић је био поткомандир командиру Тодору Вуковићу. Битке на Буковој пољани, Вучјем Долу, Морачи и Новшићу у више случаја су њихово дело...

...Падао је не једном у немилостр Цетиња. Једанпут због одласка његова брата Драга у Србију, чак и хапшен. Чим је прескочио тамничка врата узео је гусле и запевао

„Сва се сила на Бојчића спрема,
Али Бојчић ни абера нема?“
Бојчићу бојиш ли се кога?“
- „Бога мало, а цара ни мало,
За везира ко за дора мога“

1909.год. Кнез Никола је поставио војводу Лакића за министра унутрашњих дела, да би, на тај начин, паралисао замах клубаша, а њега завадио са њима, али није постигао циљ, иако су стрељани Јојић, Дјиновић и Рачић.

Пре 1912 год био је погранични комесар, а 1912.год као дивизијар заузео је Беране. Год 1914 био је помоћник команданта Санџачке војске, а 1915.год. штитио је оступницу србијанске вијске као командант Лимског Одрета.

Пун духа и народне филозофије сносио је стоички тешко ропство... Потраживали су му Аустријанци да упише ратни зајам. Одговорио им је: Господо, имам преко седамдесет година али никада нијесам чуо, нити идје прочитао да царевина тражи зајам од робова.

...подгоричка Скупштина је била донела своје закључке и по њима се управљало у Црној Гори, али су и отпочеле агитације из Неје по Црној Гори. У колико су више ницали грбови из Неје, утолико се агитација повећавала. Узгубале су се народне масе. Поттајна агитација и тешка психолошка борба замењивала је духове. Агитација је допрла и у Васојевиће, али с малим успехом. Овај моменат је био озбољан, а стари војвода Лакић овде је одиграо тако лепу улогу, да му је само она довољна, да му очува има у потомству... На разна питања одговорио је: „Ако смо прекршили заклетву Књазу Николи, народ је тако стио. Ја сам изабрао нов пут-за уједињење. Ко мисли друкције-нека га“ ал од кише да се чува откосе“ и доиста његово држање и рад трезвених људи учинио је да се Васојевићи спасу ужаса, какав је владао у Црној Гори..“

ДОКТОРИ НАУКА ИЗ ВАСОЈЕВИЋА

НА ВЕЛИКОМ ВАСКРШЊЕМ СКУПУ ВАСОЈЕВИЋИ
ПРЕДСТАВИЛИ КЊИГУ О НАУЧНИЦИМА ИЗ СВОГ
ПЛЕМЕНА

Аутор књиге
Генерал др Лука Кастратовић

Племе јунака и научника

Књига генерал-мајора др Луке Кастратовића „Доктори наука из Васојевића“ представљена је 2. априла у Београду. На скупу Удружења Васојевића говорили су проф. др Милија Зечевић, новинар Мирослав Стојановић, адвокат и публициста Јован П. Поповић и аутор.

Дело генерала Кастратовића биће незаобилазно штиво о докторима наука и академицима који су потекли из Васојевића, најраспрострањенијег и најбројнијег српског племена рекао је проф. др Милија Зечевић,

Јован Поповић је рекао је да све научне и стручне области имају верификованог представника из овог племена, а Мирослав Стојановић истакао да је аутор "учинио пионирски подухват јер је за око 100 година у Васојевићима изнедрено више од 200 доктора наука.

Аутор Лука Кастратовић је поручио да су се у непрекидној борби за слободу рађале знамените личности које су светли пример минулих времена и будућих гене рација.

З.П. извор "Правда"
07. април 2010.

УДРУЖЕЊУ ВАСОЈЕВИЋА ПОКЛОН И
ПЛЕМЕНИЦИМА МИЛА ЧИТАНКА

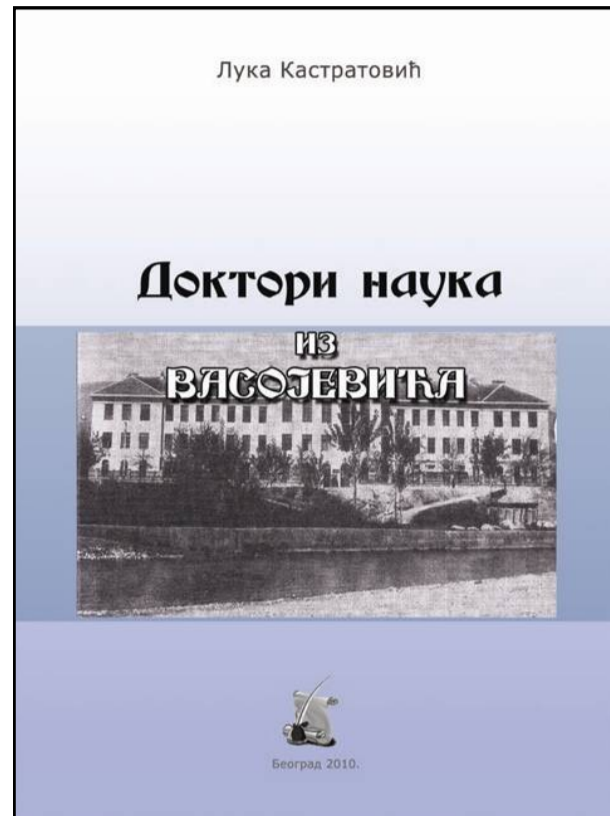
У посвећености највиша вредност и по пореклу својштине најближа припадност, племенито су уједначени књигом *Доктори наука из Васојевића*.

И није узредна досетка него баш красан изум, даровито смишљена претпоставка да се прегледом извесно најзнаменитије духовности сложи прича о великанима сабраним по истој, те најбољој висини учености, за поносан оглед заједничком завичају.

Црна Гора, познато је, према бројности својег становништва а сразмерно узевши, имала је више универзитетских школованих лица него иједна друга република у шесточланој федерацији југословенској. По том обрачуна, у односном сабору, кад би завичајни домашаји цртежом исказали, Васојевиће би бележио најдужи потез, ка првенству означење...

Милија Зечевић замислио и Лука Кастратовић стварао и довршио, Удружењу Васојевића поклон и племеницима милу читанку. И да се уписане личности, савременици првог издања, диче појавом, хвале исказима, поносе скупним подвигом то је подразумевљиво, оправдано, штавише, и потребно; јер, живот прави споне и оставља размере, човеку његово доба а слици и писму заувек моћство казивања. Књига, најпре, разношењу допашће, дакле, нуђена, а доцније биће тражена, очас да удовољи жудном радозналству а после о својштини да поучава потомство.

академик Владо Стругар

Говор Јована П. Поповића на промоцији књиге

Поштовани представници и поносу Васојевића, уважени научници, добро вам вече. Нека су вам срећни Ускрсни празници, здружени са празником појављивања ове књиге, јер вас, и све нас. чине радоснијим и већим. На великом труду и ангажману, на припреми и објављивању ове вредне књиге треба захвалити и одати признање, мудро, агилном, и надасве великом интелектуалцу и организатору бројних успешних акција академику Милији Зечевићу, који је још и финансијер, и као увек, и вечерас гостољубиви и срдачни домаћин. За похвалу професоре Зечевићу. Свакако признање треба одати прије свих аутору генералу Луки Кастратовићу неуморном раднику на тешком и осетљивом послу. Честитамо вам генерале Кастратовићу. Браћо и сестре Васојевићи, и други узваници, угледног, признатог и познатог академика Влада Стругара, и моју личност почаствовао су Васојевићи, да поред бројних Васојевићких угледника, предложе нас двојицу Цетињана, да будемо рецензенти књиге, што смо срдачно прихватили и због чега се овом приликом захваљујемо. Импазантни број научника у једном црногорском племену од преко 200 доктора наука, звучи невероватно-на граници могућег-за Гинис. Стога постављам питање, дали има иједно кућно шљеме на тигленој, плочаној или сламеној васојевићкој кући, а да из ње није израстао доктор наука. Чудно, али за сваку похвалу. Та бројка и прочитане биографије указују да нема ниједне научне и стручне области од друштвених, природних, техничких и других наука, који немају верификованог представника из овог племена. Тако сте, браћо и сестре завичајци, посленици племена Васојевићи покрили стваралаштво које има савремено човјечанство-једноставно исказали на свим пољима људске дјелатности. Братства се радују што су њихови изданци стасали раме уз раме са свјетским научницима и попели се на Олимп славе у науци.

Постали сте понос и дика и расадник знања и умијећа свог рода и племена, а Бога ми и Црне Горе у цјелини. Ова књига и будуће публикације спасити ће их заборава. Зато заслуге од данас треба уписивати и слати на адресе проф др, Милије Зечевића и др Луке Кастратовића. О Васојевићима су мнвги исказани. Имали су разлога и да пишу, јер је то племе, вјековима изнедравало, једнако, ратнике, јунаке, војне старешине-ратне командате, војводе, дипломате, државнике, културне, научне и јавне раднике, у кв.ижевности, сликарству, медицини, и другим егзактним, друштвеним и техничким наукама-интелектуалце свих прсфесија, руководиоце у привреди и јавној управи, и пре свега добре и племените људе). А ни пушке ни сабље нијесу се застијеле Васојевићких руку. Вама је познато као и мени, да је Краљ Никола особено гледао на Васојевиће, постављао их за ратне командате и министре спољних послова, и дичио се Васојевићком генетиком јунаштвом и памећу, па ћу слободом парафразирати један његов стих или строфу: «Васов траг је крви чисте, ведрога здравља, лијепог изгледа и китна перјаница и стожер Рашкој земљи...» Управо због тога, и не само због тога, можда би било добро, да социолози, психолози и филозофи објасне гдје је извориште снаге, а прије свега, интелектуалне, тог племена, и гдје она лежи. Драги Васојевићи, и ми, из других Црногорских племена поносни смо на вас.

Поносна је и Црна Гора и Српство у цјелини. Хвала Вам.

ДОКТОРИ НАУКА ИЗ ВАСОЈЕВИЋА

Имајући у виду значај књиге “Доктори наука из Васојевића” аутора генерала др Луке Кастратовића, почасни председник Удружења Васојевића проф. др Милија Зечевић приредио је свечану вечеру у познатом ресторану на Дунаву “Пантареи” где је присуствовало 100 доктора наука. Поред пригодног програма где је певала Бранка Шћепановић, књигу је представио Јован Поповић, рецензент књиге а надахнуто су говорили академик Момчило Зечевић и Мирослав Стојановић који је истакао да је генерал Кастратовић урадио велики посао иза којег стоје цјели тимови. Генерал Кастратовић је представио Васојевићке мудре главе у последњих 100 година.

Проф. др Милија Зечевић, Јована Поповић и генерал др Лука Кастратовић

Мирослав Стојановић, академик Вучина Шћекић, академик Бранислав Шошкић и проф. др Миодраг Зечевић

Мирослав Стојановић

Проф. др Милија Зечевић, изасланик амбасаде Русије у Србији Александар Конананихин и генерал др Лука Кастратовић

Проф. др Милија Зечевић и проф. др Вук Огњановић

Проф. др Небојша Ралевић са супругом и Проф. др Милија Зечевић

ДОКТОРИ НАУКА ИЗ ВАСОЈЕВИЋА

Порука академика “Европске академије наука” Беч професора др Милије Зечевића је да су Васијевићи расадници великана, расадници културе Немањића и да је Лијева Ријека изњедрила бројне научнике, војсковође, државнике, који могу бити понос Србије и Црне Горе и узор младим генерацијама. Зато је ово дјело генерала Кастратовића подстрек будућим покољењима, књижевницима, научницима, историчарима да истражујући прошлост буду визионари будућности.

Величко Зечевић, др Драгана Зечевић-Малић, проф. др Лепосава Зечевић, Проф. др Милија Зечевић, проф. др Олгица Зечевић Станојевић и проф. др Борис Станојевић

Ненад Кастратовић, др Лука Кастратовић, Гордана Кастратовић, Проф. др Милија Зечевић и Небојиа Кастратовић

Проф. др Милија Зечевић и проф. др Слободан Зечевић

Проф. др Милија Зечевић и Димитрије Томовић

Проф. др Милија Зечевић и др Саша Зечевић

Проф. др Милија Зечевић и Драган Радевић

Душко Вулевић, проф. др Драган Киковић, проф. др Миладин Шошкић и Зоран Вулевић

НАШИ САВРЕМЕНИЦИ

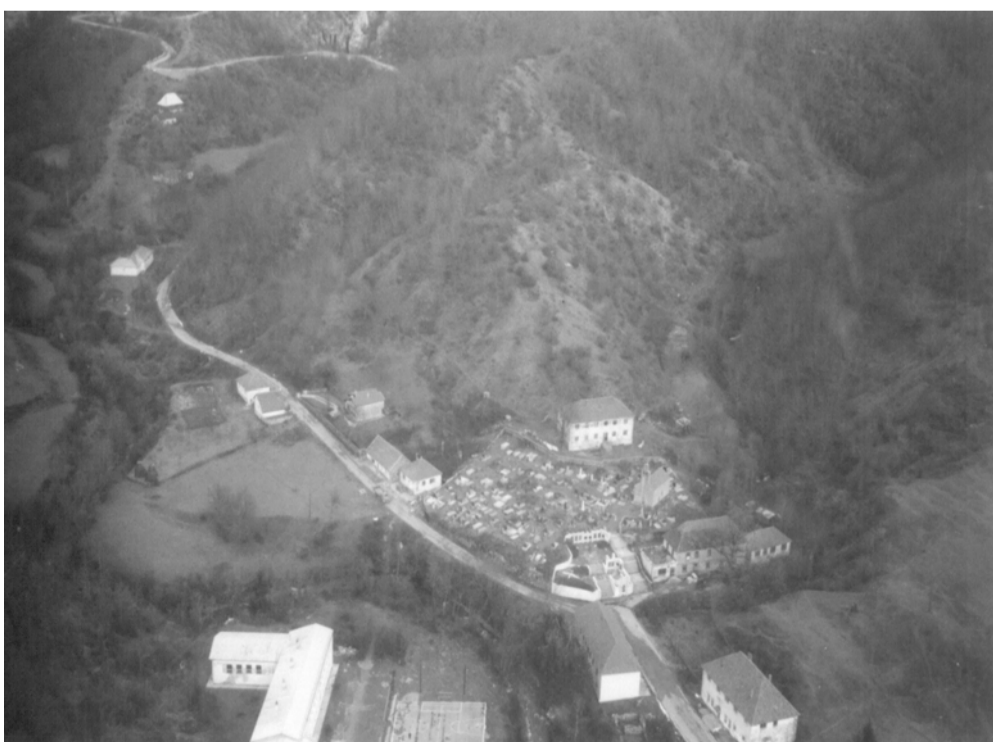
Проф. др ВУК РАДЕВИЋ

Вук Радевић рођен је 1930. године на Цетињу. Дипломирани инжењер рударства. Доктор рударских наука. Редован је професор Београдског универзитета. Завршио специјалистичке студије за нафту и дубинско бушење. Експерт за површинске копове. Бави се спортским ваздухо-пловством, једриличарством и ваздухоплов-ним моделарством. Био је врхунски спортиста. Репрезентативац у рукомету у првој послератној генерацији. Сликари-твом се бави од младих дана. Ђак чувеног професора Пива Караматијевића, на архитектури. Специјалност му је акварел. Добитник је број-них научних и друштвених признања, између осталих, Ордена заслуга за народ са сребрним венцем. Доживотни је почасни члан Савеза инжењера и техничара.

Ожењен је Радмилом-Каћом Драгојевом Ђурић, рођеном 1940. године из Београда, са којом има двије кћерке, обе архитекте - Мају, рођену 1962. у Београду, удату за др Небојшу Кецмана, и Милену, рођену 1968. године у Београду, удату за инжењера Миодрaга Дедијера. Пензионер. Живи у Београду.

(уз сагласност Драгана Радевића, из књиге "Радевићи из Васојевића", Београд 2008)

Лијева Ријека—матица највећег српског племена Васојевића

ДОБРОСАВ БОЈОВИЋ

Иако није кумовао називу фирме на чијем је челу већ шест година скоро да не постоји бољи термин за опис његове пословне филозофије од једноставног „Напред". По локацији економиста, прешао је пут од приправника у Беобанци, каријеру градио у финансијском и секторима металне и прехрамбене индустрије, а онда је одлучио да инвестира у једну од највећих српских грађевинских фирми. "Одшколовао" је више од 500 људи, већина њих постали су успешни пословни менаџери, а он је највише научио од Борке Вучић и Саве Кнежевића, некадашњег директора "Дијаманта". иако је за више од три деценије пословања бележио скоро само успехе, каже да би "да може све поново доста тога променио".

Доброслав Бојовић рођен је 7. новембра 1957. у Андријевици, у радничкој породици. Одрастао је уз брата близанца Драгослава, млађег брата Добрашина и сестру Драгану са којима је и данас нераздвојан.

Бојовић се на почетку каријере бавио инвестиционим инжењерингом, затим трговином репро материјалима, као и допунском прерадом. Највећа прекретница у његовом пословном животу догодила се средином 90-их година, када се осим инвестиционог инжењеринга непосредно укључио у привреду и посветио реалној економији.

Компаније "Напред", која има више од шест деценија искуства у грађевинарству, тренутно ради више од 70.000 квадрата у објектима у Београду, од чега је 70% инвестиција у завршној фази. Осим пројеката у Србији, "Напред" послује на тржиштима Словачке, Аустрије, Руске Федерације, Белорусије. Домаћа компанија ускоро ће се вратити и на градилишта Либије, Кувајта и Алжира.

Признања и награде

- Менаџер године за грађевинарство у 2006 год. - Привредна комора Србије
- Повеља Капетан Миша Анастасијевић, за најбољу компанију - Клуб привредних новинара Србије
- Плакета „Најевропљанин 2009“ - признаје за највећи допринос у повезивању наше земље са Европом у области привреде - Прва европска кућа Београд, Србија
- Признање „Менаџер године у грађевинарству у 2009 год.“ - Клуб привредних новинара Србије
- Награда „Бизнис партнер 2010“ у области грађевинарства - Масс медиа Интернационал
- Регионална награда „Бест партнер 2010“ - Масс медиа Интернационал

Национални парк Биоградска гора

БЈЕЛАСИЦА—КОМОВИ

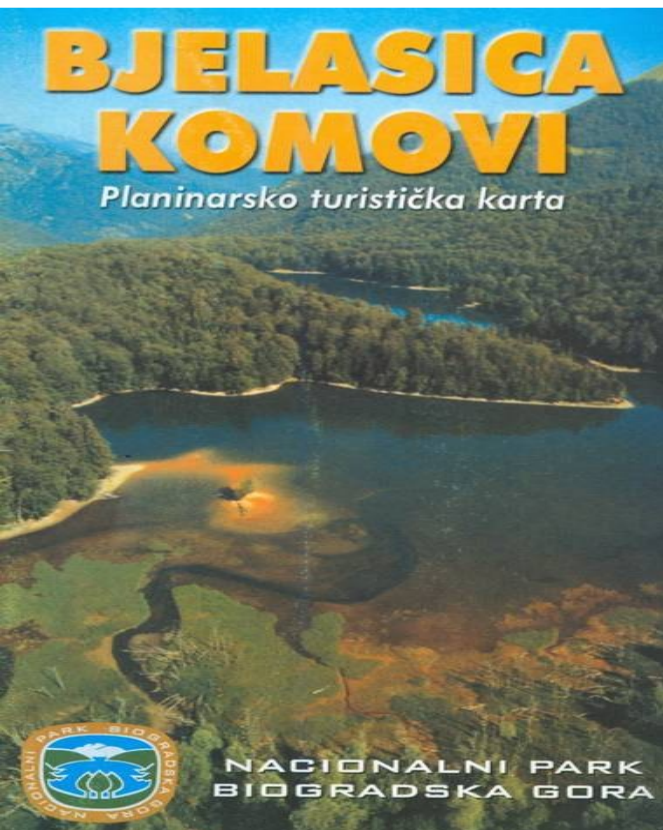
Ова излетничка карта је настала као резултат јединствене сарадње општина, људи који се баве заштитом животне средине, министарстава, надлежних из Националног парка и страних партнера, као што је друштво „Међународни пријатељи природе“. Она представља дио опсежног пројекта „Зелене стазе“ који обухвата више активности како би се покренуло питање одрживог развоја и интегративног туризма у подручју планине Бјеласице и националног парка „Биоградска Гора“.

БЕРАНЕСтановника 42 000, површина 660 км²**Везе:** главни пут од Бијелог Поља и Рожаја.**Спорт и рекреација:** Ски центар „Локве“ са двосједећом жичаром и два ски-лифта; традиционална окупљања на Видовдан, Петровдан, „Беранско прољеће“, „Беранско Љето“, „Књижевне вечери под Ђурђевим ступовима“.**Смјештај:** Хотел „Беране“ (100 лежаја), телефон: 0871/ 61 822; 0871/ 61 089; мотел „Градина“ (12 лежаја)**Положај:**

Беранска општина налази се на сјевероисточном дијелу Црне Горе надморске висине 670 м, на простору који окружују високе шумовите планине: Бјеласица, Мокра планина, Смиљевица и Турјак. Лим, ријека необичног тока, дијели је на два дијела и отвара према Андријевичкој и Бијелопољској котлини. Ријека Лим, десна притока Дрине, извире из Плавског језера и гради клисурасту и кањонску долину, са бистрим вировима и пјенушавим брзацима.

Историја:

Беране је најмлађе савремено насеље сјевероисточне Црне Горе. Прво насеље формирано је у средњем вијеку у периоду Будимљанске епископије. Обновили су га Турци 1862. године. Специфичан географ-ски положај условио је буран историјски развој и богато и разноврсно културно наслеђе. Овдје су откривени остаци првих насеобина у Крештици, Беран-Кршу и Ржаничким пећинама са траговима илирске, келтске и римске цивилизације.

Знаменитости:**Манастир Шудиково:** данас су само остаци. То је било познато свето мјесто и културни центар древних времена, познат по славној преписивачкој школи. **Манастир Ђурђеви ступови:** изграђен у 13 вијеку, и на том мјесту 1219. године основана је Будимљанска епископија, центар духовног и културног живота на овом простору. **Јасиковац:** Споменик „Слободе“ подигнут је 1977. године; Купа висока 18 м симболизује гранату. Око овог симбола, 40 граничних блокова су поређани по кругу као историјска књига са 10.000 слова.**АНДРИЈЕВИЦА**Становника 7 000, површина 340 км²**Везе:** главни пут од Берана ка Плаву**Спорт и рекреација:** два стадиона, планинарење, рафтинг, кајак.**Положај:**

Андријевица је мало планинско мјесто смештено на уској заравни, изнад лијеве обале Лима. Андријевичка општина спада међу нај-мање у Црној Гори и по површини и по броју становника у близини границе са Албанијом.

Историја:

Андријевица је основана у доба Немањића (12 вијек), када је војвода Андрија саградио цркву Андријевну. Око цркве Андријевне су биле изграђене куће за војводу и његову пород-ицу, за свештенике и госте. Цркву су штитили одбрамбени зидови. То је био културни и духовни центар људи овог краја. Црква је уништена у вријеме Турске владавине. Средином 19 вијека Војвода Миљан Вуков са Васојевићима је ослободио овај простор. Андријевица је била општина до 1961. године, и поново установљена од 1991. године.

Знаменитости:**Црква Св. Арханђела:** Књаз Никола Петровић је поставио камен темељац ове цркве, најстаријег здања на овом простору. По њему је ово мјесто названо **Књажевац**. Раније је простор око цркве био мјесто сакупљања Васојевића. Данас је то споменички комплекс са бројним споменицима посвећеним борцима Балканских ратова и оба Свјетска рата. Ту се још увијек одржавају разне манифестације, а посебно за вријеме православних празника (Божић и Васкрс) као и 1. маја и 13. јула.**ПЛАНИНА КОМОВИ**

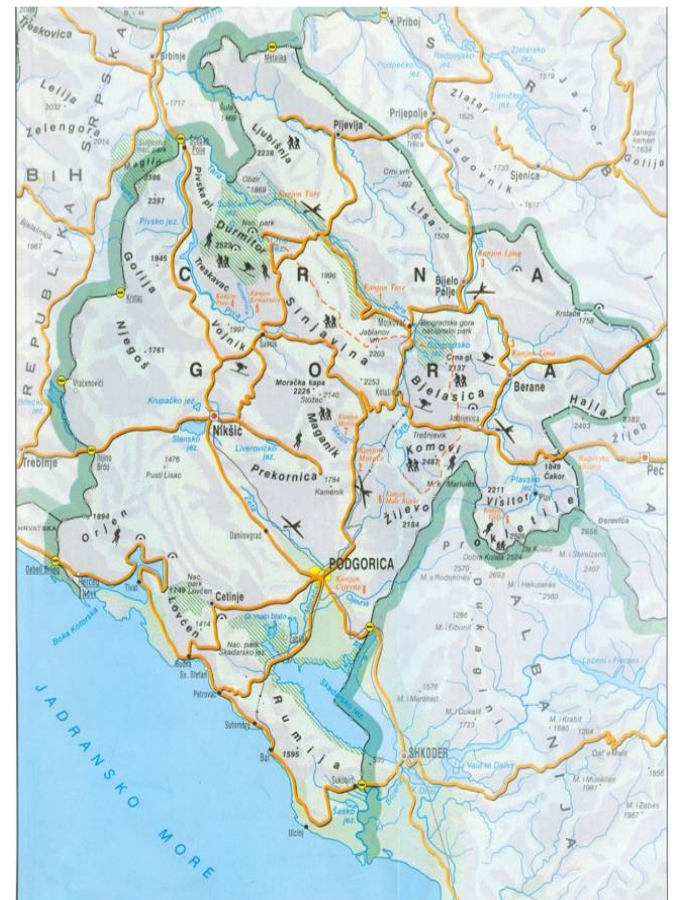
Израстајући као каква громада изнад изворишта Злоречице, Краштице и Таре, Комови су са Дурмитором и Бјеласицом најим-позантнији масив у динарском систему планина. Заједно са под-горином чини простор који очараву разноликошћу природних љепота, простор гдје се може сагледати сва снага природе кроз бескрајне геолошке периоде. Има и височијих и суровијих планина, али тешко да се у планинској дивљини могу наћи тако приступачне литице као на Комовима.

Са врхова Комова (Кучки 2 487 м и Васојевићи 2 461 м) пос-јетиоц ће бити задивљен чудноватим контрастима боја и далеким видцима све до плавог Јадрана, Ловћена, Дурмитора, Херцеговине, Пештери, Копаника, Косова и Метохије.

Рељеф овог масива, у поређењу са другима у региону, је уобличен ријекама и долинама и даје овом простору специфичан изглед. Комови су окружени алпским врховима интересантних облика, висине, склопа и форми. Необичне долине и уопште „камени хаос доприносе изузетној композицији и чару. У прољеће, када огрије сунце, Комове обузме густа трава која крајем јесени прелази у сасушене биљне тепихе. Простране шуме, експлоатисане последњих деценија, покушавају да врате одузети живот. Разноврсна дивљач дијели судбину свога дома у шумама.

Села, испуњена поносом Комова су уњедрена по његовим плећима, са кућама „васојевићког и кучког типа“. По вишим просторима расули су се катуни који, нажалост, нестају, а чијој би се ревитализацији морали што прије посветити.

Комови су увијек својом јединственом љепотом привлачили к себи. С идолопоклоничком побожношћу гледа се на чуда њихове моћне љепоте опјеване, насликане и с правом назване „цар планина“ и „божанствени горостас“.

УДРУЖЕЊЕ ВАСОЈЕВИЋА “ВАСО” ЛИЈЕВА РИЈЕКА

Последњих година Удружење “Васо” из Лијеве Ријеке улаже напоре да се
Комови, симбол Васојевића, заштите.

Ко жели да види царство висине и љепоте нека дође на Комове, једну од најлепших и најинтересантнијих планина на свијету. Комови се издижу из огромног комплекса букових и четинарских шума и својим врховима, модрим као вино, небеса подупиру, губећи се горе под сводовима неба. Последња су велика тајна божанске силе и моћи. Својом љепотом изазивају дивљење према сливеном савршенству. Велики су камени храм покривен небеском куполом, и природно утврђени град васојевићког, кучког и братоножићког племена, њихов Олимп и њихов Арарат. Ту силазе богови и долазе људи. Отворена су камена књига у којој је сложена сва историја ова три племена; њихова прошлост и садашњост; судбина њихових праотаца и праунука, цијела судбина једног народа и краја. Доље у подножју, у долинама ријека Таре и Лима, као Ђердан нанизала се села Васојевића-„највећег српског племена“, како је рекао др Јован Цвијић. Васојевићима Комови живот значе, за њих су везани и зими и љети. Зато кажу: „ Село и град су исто што и затвор. Планина је слобода. Ком, други дом.“ Раније је на васојевићким комовима (Божићком и Љеворечком Кому) било 28 катуна. Од 1975. Тај број је пао на 20. Данас на васојевићким комовима од многих катуна нема ни трага, док су у неким остаци колиба тужна слика и опомена која свједочи да је ту некада био живот. Сада се многи Васојевићи питају како је могуће и шта се десило да дође до нагле демографске ерозије и да се напуштају комски простори. У поткомским селима отворено се изражава револт због небриге оних који треба да створе услове за валоризацију овог планинског цина, царске висине и љепоте, чиме би се зауставио одлазак без повратка оних који су ту рођени. Ах, да ли је то могуће? На ово питање не постоји охрабрујући одговор. То из разлога што су Комови изложени девастацији као мало који простор. Непрегледна пространства поткомских шума на немилосрдном су удару моторних тестера и тешких машина. Простори су испресијецани влакама којима се извлаче хиљаде и хиљаде кубика дрвне масе. Извори су затрпани и уништени, воде су окренуте другим правцима, створени су нови водотоци, а ерозија узима данак. Само стручњаци могу дати одговор да ли ће се више икада обновити многе биоценозе у поткомским шумама. Једном ријечју угрожен је биодиверзитет Комова. Колико добра широј заједници доноси сјеча шуме на Комовима, обичном човјеку ових крајева није познато, али сигурно је да је штета енормно већа од тренутне користи. Посебно што се крају и народу овог краја не враћа, ама баш ништа. Васојевићи у подножју Комова само су нијемии посматрачи како се пред њиховим очима уништава њихово добро, које су гајили, пазили и животима бранили, а да нијесу у стању да било шта учине.

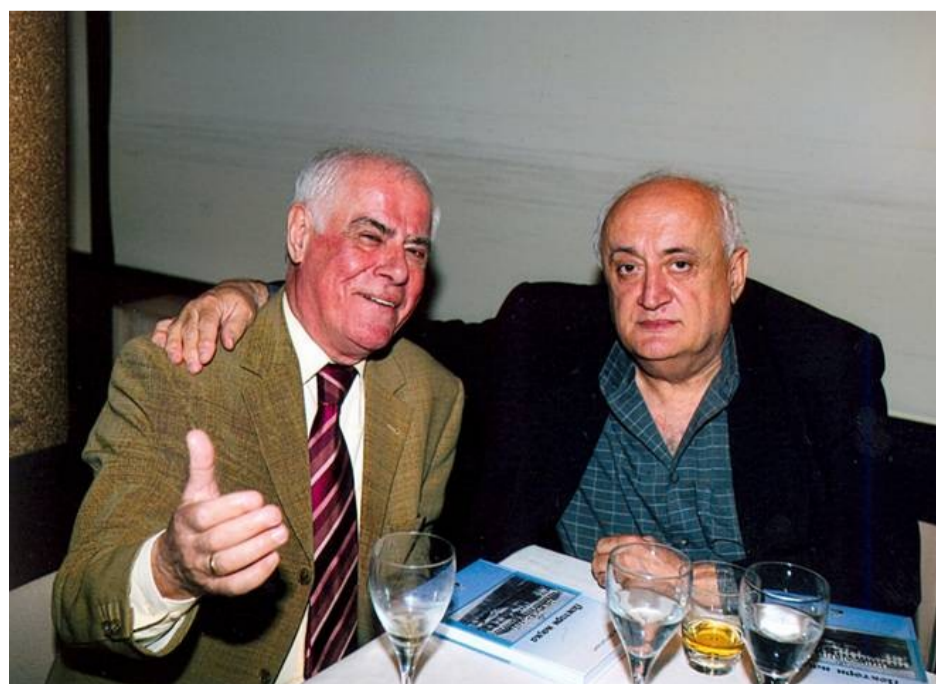
Трачак наде појавио се ових дана када је усвојен Просторни план посебне намјене за Бјеласицу и Комове. Да ли ће реализацијом тог плана доћи бољи дани становништву васојевићких поткомских села, или ће неко овај њихов драгуљ користити у облику и на начин како то чини сада, а да локално становништво од тога нема никакве користи? Да ли је приликом израде овог плана требало чути и глас људи из поткомских села? Рађају се питања једно за другим, али једно је суштина свега, а оно гласи: Има ли политичке и економске снаге и воље да се што прије заустави девастација поткомских шума, катуна и других простора и да се Комови ставе под заштиту. Ово питање мора постављати сваки Васојевић, ма гдје био и за њега се мора борити, јер свако одлагање решавања овог проблема за Комове и њихово становништво постаје касно.

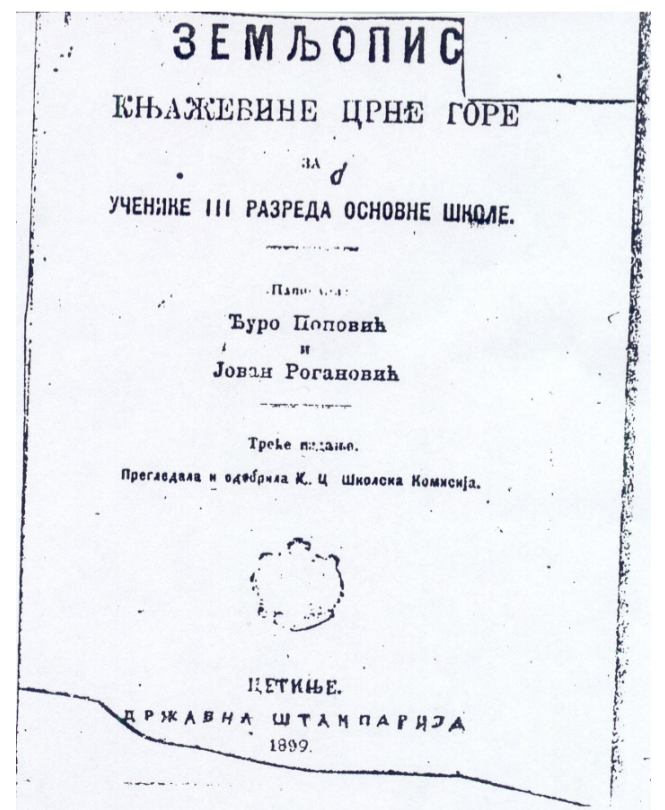
У "Аеро клубу", Београд 2010. године

СВЕЧАНИ ПРИЈЕМ ЗА БАДЊЕ ВЕЧЕ

Удружење Васојевића у складу са обичајима и поштовањем према највећим црквеним празницима, сваке године у Београду слави Бадње вече.

Свечани пријем је приредио Проф. др Милија Зечевић почасни председник као и председник Удружења Васојевића генерал др Лука Кастратовић, потпредседник Димитрије Томовић а присуствовали су угледни гости: Академик Проф. др Бранислав Шошкић, академик проф. др Момо Зечевић, проф. др Јован Стриковић, афирмисани новинар Мирослав Стојановић, афирмисани спортисти др Мирослав Поповић, Вука Рашивић и Јездимир Марсенић, пјесник Драгослав Ђулафић, познати примаријуси др Томислав Малишић, др Мирослав Дедовић, др Драган Вуканић као и други уважени гости.

ВАСОЈЕВИЋИ У ПОЕЗИЈИ

На Комове прије зоре

Ој да ми је прије зоре,
На Комове, на изворе.
Са Комова воду пити,
С Милијаном љубавити.
Најљепше је миловање,
Комовима у свитање.

***

Са Комова вјетар пири

Са Комова вјетар пири,
Моја драга руке шири.
Не шири их ради хлада,
Но рад' мене, момка млада.

***

Комовима кроз катуне

Све ме једна млада куне,
Комовима кроз катуне:
„Мој драгане плаве косе,
Некадашњи мој поносе.
Некад си ми понос био,
А сад си ме оставио!
Што дозволи, леле мене,
Наша љубав да увене?
Дугачки су дани љети,
Ми ћемо се пожељети“.

***

Аој, комске вите јеле

„Аој, комске вите јеле,
Што сте тако потамњеле?
Јесте л' кога ужељеле?
Ужељеле свог драгана,
Цвијет плавог јоргована?“
Јелова ме пита грана:
„Зашто, цуро, чуваш сама?“
„Не питајте, вите гране,
Не вријећајте срцу ране.
Ево има мјесећ дана
Ја сам љута на драгана.
Откако се с драгим свади',
Стало срце па не ради!“

***

Ој планино и све твоје
Успомене чувај моје.
Успомене дивне наше
У мом срцу све осташе

Ој ђевојко Милијана,
Прошетај се планинама,
Прошетај се по оној коси,
Ко некада са мном што си.

Милијана слатко пиле,
Од горске си љепша виле,
Од горске си љепшта виле,
Али нијеси од Радмиле.

Милијана кад би дошла
Завичај би туга прошла
Чекамо те овог љета
Да обиђеш мјеста света.

***

Ој ђевојко мила моја
Мила ми је пјесма твоја
Пјесма ми је најмилија
Што је пјева симпатија.

***

Ој ђевојко дођ' овамо
Не могу те гледат тамо
Не могу те гледат тамо
Но ми срце вене само.

Ој ђевојко преко ријеке
Не волим те ја без неке
Не волим те што се мора
Но што љепшег нема створа.

***

Кунем ти се ој ђевојко
Пољубићу твоје око
То лијепо око твоје
Ранило је срце моје.

***

Ој ђевојко што се смијеш
Кад пољубит не умијеш
Пољуби ме цуро чоче
Нећеш љубит љепше момче.

***

Вила вилу преко Кома звала:
Вил' вилице моја другарице,
Јесил' скоро на Комове била?
Јесил' воде с Маргарите пила?
Јесил' брала с Љубана јаблана?

Вољела сам жути јаблан,
К'о да ми је био драган.

У долини покрај Лима
Васојевика свака фина
Васојевка свака фина
Без пудера и кармина
А која се пудерише
Васојевка није више.

***

Гледала сам с Кома плава
Како вјетар замотава
Гледала сам град Беране
Тој вароши нема мане.

***

Бјеласицом пасла стада

Бјеласицом пасла стада
чувала их бијела рада
њој долази момче младо
па јој вели здраво радо

Она њему вели на то
Здраво момче непознато
Од куд радо од куд злато
Од куда сам ти непознато

Још када смо били мали
Твоји су ме зетом звали
Твоји су ме звали зете
Дође вријеме и узе' те

Јеловица